БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 141 (18.618). ● Сешанба, 1983 йил 21 июнь ● Баҳоси 3 тийин.

Озиқ-овқат программаси амалда

Беш минг тоннадан ортиқ

«Учқора» кишмиши космонавтларга ёқиб қолди. Улар бу кишмишни орбитада бўлган чоғларида доим истеъмол қилиб турар эдилар. Навоий областининг соҳибкорлари космонавтларни ана шу маҳсулот билан таъминлаб туришади. Шу кунларда ҳам бу ердан Звёздний шаҳарчасига майиз жўнатилди.

Пўлкан шоир, Акмал Икромов номли совхозлар майизбоп узумнинг энг қадимги навларини етиштиришга ихтисослашган. Бу йил район соҳибкорлари узумнинг машҳур навларидан беш минг тонна ҳосил етиштиришга қарор қилдилар.

Янги тармоқ

Хатирчи районидаги «Коммунизм» колхози озиқ-овқат саноатининг янги тармоғи — балиқчиликни ривожлантирди.

Тўртта ҳовузга балиқ чавақлари туширилиб, улар яхши парвариш қилинмоқда. Бу йил қирқ тонна балиқ етиштириш мўлжалланмоқда.

Маҳсулот тури кўпаймоқда

Ўзбекистон қишлоқ магазинларида маҳсулот турлари кўпайди. Бу ерда ток баргидан тайёрланган консерваларнинг дастлабки туркуми етказиб берилди. Бу консервалардан ток оши тайёрланади.

«Ўзбекбирлашув» консерва заводлари ана шу маҳсулотни етказиб берди. Ҳозирги кунда кооператив корхоналарнинг конвейерларидан атир гул япроқларидан, қулупнай, ўрикдан тайёрланган мурабболар, гилос ва олча компотлари чиқарилмоқда.

Бу йил қишлоқ матлубот кооперацияси заводлари 55 миллион шартли банка консерва ишлаб чиқаради. Бу эса ўтган йилдагидан 2 миллион банка кўпдир.

План бажарилди

Республика кооператорлари эртанги карам жўнатиш планини бажардилар, Москва, Ленинград, Узоқ Шарқ, Чекка шимолнинг саноат марказларига, БАМга 160 минг тоннадан ортиқ карам жўнатилди.

Ҳозир эса ана шу шаҳарларга эртаги помидор ортилган дастлабки составлар жўнаб кетди. Кооператорлар 54 минг тонна помидор жўнатдилар. Фарғона водийсида помидор етиштирувчи асосий хўжаликлар помидорни калибрлаб, даланинг ўзида саралайдилар, сўнгра эса қутиларга жойлайдилар.

Конвейер усулида

Картошка қазиб олиш мавсуми республика жанубидан шимолга кўчди. Шовот районидаги СССР 60 йиллиги номли ихтисослашган совхоз деҳқонлари эртанги картошка ҳосилини кавлаб олишга киришдилар. Хўжалик механизаторлари дастлабки кунларданоқ жадал суръатлар билан ишлай бошладилар. Улар механизациялашган йирик звеноларга бирлашдилар. Бу эса бир вақтнинг ўзида картошка кавлаб олиб, баргини чорвачилик фермаларига жўнатиб туриш имконини беради. Илғор комбайнчилардан Хуррамбой Собиров ва Ашир Ҳайитбоевлар ҳар куни 10—12 гектар ердаги картошкани йиғиштириб олиб, юксак унумдорликка эришмоқдалар.

Йиғим-терим механизмлари кетидан далаларга ҳайдов техникаси чиқарилди. Булар картошканинг кечки навларини экиш учун ерларни тайёрлайди. Деҳқонлар бу йилги мавсумда ана шу қимматли озиқ-овқат маҳсулотидан 6,5 минг тонна ҳосил етиштиришга аҳд қилдилар. Хоразм воҳаси полизларидан ҳаммаси бўлиб 25 минг тонна картошка кавлаб олиш мўлжалланган.

БУТУН ПАРТИЯНИНГ ИШИ

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА!

Утган ҳафта партиямиз ва мамлакатимиз ҳаётида жуда катта сиёсий воқеаларга бой бўлди. Совет кишилари КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг, СССР Олий Совети сессиясининг ишини зўр эътибор ва қизиқиш билан кузатиб бордилар. Пленум ва сессиянинг қарорлари, ҳужжатлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг СССР Олий Совети Президиумининг Раиси қилиб сайланганлиги ҳамма жойда якдиллик билан қўллаб-қувватлаб ва тўла маъқуллаб кутиб олинди.

Бизларнинг ҳар биримиз Пленум ва сессия ҳужжатларини синчиклаб ўқиб, совет кишиси тўғрисида, унинг ҳаётини яхшилаш, уни ҳар томонлама камол топтириш ҳақида, унинг ўз тарихий бурчини амалга ошириш — коммунизмни барпо этиш учун тинч шароитларни яратиш тўғрисида ғамхўрлик қилиш — КПСС фаолиятининг асосий моҳияти, туб мазмуни эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қиламиз. Партиямиз янги инсонни камол топтириш коммунистик қурилишнинг энг муҳим мақсадигина бўлиб қолмай, шу билан бирга унинг сўзсиз шарти ҳам эканлигига асосланади.

Пленум партия идеологик, оммавий-сиёсий ишининг актуал масалаларини муҳокама этиб, тегишли қарор қабул қилди. Қарорда КПСС Марказий Комитети КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг Пленумдаги нутқида баён этилган программавий қоидалар ва хулосаларни якдиллик билан маъқуллади. Бу қоидалар ва хулосалар партия ташкилотлари бутун фаолиятига асос қилиб олиниши керак.

Ҳозир партия комитетлари ва ташкилотлари учун, ҳар бир коммунист учун ниҳоятда масъулиятли палла бошланди. Пленум ва сессия материалларини пухта ўрганиш, уларни чуқур тушунтириш ва пропаганда қилишни йўлга қўйиш, Пленум билан сессиянинг ғоялари ҳамда қоидаларини барча меҳнаткашларнинг онги ва қалбига етказиш зарур. Энг асосий вазифа эса белгиланган тадбирларни пайсалга солмай дарҳол амалга оширишга киришиш, миллионларча партиясизларни навбатдаги ишга жалб этиш, баландпарвоз сўзларга эмас, балки ишга чорлаш қоидасига қатъий амал қилишдан иборат.

Бизнинг идеологик, тарбиявий, пропаганда фаолиятимизнинг ривожланган социализмни такомиллаштириш жараёнида ҳал этилаётган катта ва мураккаб вазифалар даражасига кўтарилишни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Оммавий-сиёсий иш партия билан халқнинг бирлигини яна ҳам кўпроқ мустаҳкамлаши, меҳнаткашларнинг коммунистик эътиқодини, сиёсий активлиги, ижодий ғайрат-шижоатини ошириши лозим. Коммунистларнинг ва социалистик жамиятимиз барча аъзоларининг онгини шакллантириш — идеология ходимларининггина эмас, балки КПСС Марказий Комитетининг Пленуми махсус қайд этиб ўтганидек, бутун партиянинг ҳам ишидир.

Ушбу вазифани ҳал этиш — жамиятнинг моддий-техника базасини муттасил мустаҳкамлай бориб, айни вақтда коммунизм бинокорлари маънавий потенциалининг бутун қудратини, улар марксча-ленинча ғоявийлигининг битмас-туганмас кучини ишга солиб юборишнинг ҳам ишончли йўлидир. Шу тариқа совет экономикаси, фан, маданиятнинг бениҳоя катта резервларидан янада тўлиқ ва самарали фойдаланиш имконияти яратилади.

Бунда ҳар бир кишини ҳалол, юқори унумли меҳнатга бўлган туб эҳтиёжни сезиш, ҳамманинг манфаатини кўзлаб ишлаш зарурлигини равшан англаш руҳида тарбиялаш —энг асосий вазифадир. Меҳнатнинг тарбиявий аҳамияти ғоят катта, ҳақиқатан ҳам бебаҳодир. Чунки, инсон айни меҳнат жараёнида ўзининг энг яхши қобилиятини намоён этади, иродасини чиниқтиради, ижодий кучларини ривожлантиради. Меҳнатга виждонан, онгли муносабатда бўлиш — социалистик турмуш тарзининг биринчи асосидир.

Ҳар бир ходим қандай соҳада ишлашидан қатъи назар топширилган ишга нисбатан манфаатдорлик билан ижодий муносабатда бўлиш унга хос ҳусусиятга айланишига сабот билан эришиш — партия комитетлари ва ташкилотларининг, идеология муассасаларининг бурчидир. Бусиз экономика соҳасидаги энг муҳим вазифани — меҳнат унумдорлигини тубдан ошириш вазифасини ҳал этиш мумкин эмас. Бусиз ишларимизда тартиб ўрнатиш, мамлакатнинг ишлаб чиқариш-техника потенциалидан ғоятда оқилона фойдаланишни таъминлаш, бир қанча тармоқларнинг қолоқлигини бартараф этиш мумкин эмас. Шу боисдан ҳам инсонни меҳнатсеварлик, ғоявий-сиёсий, маънавий поклик руҳида тарбиялаш, иқтисодий тафаккурнинг янги типини шакллантириш, интизомни, тартибни, уюшқоқлик ва масъулият сезишни мустаҳкамлаш — хўжалик проблемаларини ҳам, шунингдек социал-сиёсий ва идеологик проблемаларни ҳам ҳал қилишда биринчи ўринга қўйилмоқда. Социалистик давлат омманинг онглилиги билан кучлидир. Ватанимизни тобора мустаҳкамлаш ва ривожлантиришнинг ягона манбаи омманинг онглилигидадир.

Партия инсонни шунчаки муайян билимлар йиғиндиси соҳибигина эмас, шу билан бирга даставвал ўзига хос ғоявий йўл-йўриқларига, ахлоқ ва қизиқишларига, юксак меҳнат ва хулқ-атвор маданиятига эга бўлган социалистик жамият гражданини, коммунизмнинг актив бинокори сифатида тарбиялаш зарурлигига асосланиб, ғоят қудратли ахборот ва пропаганда, маориф ва тарбия воситаларидан янада самарали фойдаланиш вазифасини қўймоқда. Матбуот ҳам, радио ҳам, телевидение ҳам, оғзаки пропаганда ва агитация ҳам, хилма-хил маданият муассасалари ҳам, илмий ва ўқув юртларининг ғоят катта тармоғи ҳам ана шу воситалар жумласидандир. Бу воситаларнинг имкониятларини сафарбар этиш, баҳамжиҳат ҳаракатини яна ҳам аниқроқ мувофиқлаштириш, уларнинг иш планларини энг муҳим халқ хўжалик вазифалари ва социал-сиёсий вазифаларни амалга ошириш билан чамбарчас боғлаш — бугунги кунда мана шулар барча партия ташкилотларининг, КПСС ҳар бир аъзосининг фаолиятини белгилайдиган бўлиши керак.

Аввало, коммунистлар давлат топшириқларининг бажарилиши, маҳсулот сифатининг оширилиши, ишлаб чиқариш қувватларидан, хом ашё, энергия, иш вақтидан, капитал маблағлардан яхшироқ фойдаланилиши учун курашни кучайтиришга зўр ғайрат билан таъсир ўтказишлари, баъзи жойларда интизомни мустаҳкамлаш борасидаги ишга кампаниячилик тусини бериш йўлидаги уринишларга қатъий чек қўйишлари, қолоқлик ва бюрократизм, маҳкамачилик ва маҳаллийчилик кўринишларига қарши курашишлари лозим. Ишлаб чиқаришни интенсивлаш, фан ва техниканинг энг янги ютуқларидан самарали фойдаланиш, ҳамма жойда ва ҳар бир ишда тежамкорлик коммунистлар эътибор бериши керак бўлган муҳим соҳадир. Коммунистлар омманинг ғайрат-шижоатини, уларнинг халқ хўжалик планларини амалга ошириш учун ҳамма ишни қилиш истагини алоҳида қатъият билан қўллаб-қувватлашлари, ана шу ғайрат-шижоатнинг сўнишига йўл қўймасликлари керак. Ғоявий-тарбиявий ишнинг сиёсий, ташкилотчилик ва хўжалик ишлари билан узвий қўшилиши —керакли натижага эришишнинг синалган йўлидир. Пленумда қайд этиб ўтилганидек, партия раҳбарлари ҳам, хўжалик раҳбарлари ҳам буни ҳамиша эсда тутишлари керак.

Партиянинг социалистик демократияни янада ривожлантиришга қаратилган йўли оммани коммунистик руҳда тарбиялашга, унинг активлиги ва ташаббускорлигини оширишга сезиларли равишда кўмаклашмоқда. Кейинги вақтларда бу соҳада талайгина ишлар қилинди: депутатлар ва Советларнинг умуман аҳоли билан алоқалари анча мустаҳкамланди, ғоят муҳим қонун лойиҳаларининг умумхалқ муҳокамаси амалда мустаҳкам қарор топди, халқ контролёрларининг роли ошди, касаба союзларининг активлиги кучайди. Партия ижтимоий ҳаётнинг ғоят хилма-хил соҳаларида, шу жумладан, бевосита ишлаб чиқаришда демократиянинг ривожлантирилишини бутун чоралар билан рағбатлантирмоқда. Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг бригада формаси — шундай мисолларнинг биридир. Москва, Калуга, Днепропетровск, Свердловск, бошқа шаҳарлар ҳамда бир қанча қишлоқ районларидаги корхоналарнинг тажрибаси бригадалар ҳақиқатан ҳам социалистик ўзини-ўзи бошқаришнинг яхши формаси бўлиб қолганлигини кўрсатмоқда. Партия комитетлари ҳар бир меҳнаткашнинг ташаббускорлигини ривожлантириш, ишлаб чиқаришни бошқаришда унинг ролини ошириш, ҳар бир совет гражданини мамлакатнинг тўла ҳуқуқли хўжайини эканлигини ҳис этиш руҳида тарбиялаш йўлларини муттасил қидириб топишлари керак.

Ҳолбуки омманинг жамоат ва меҳнат активлигини оширишнинг бу муҳим манбаидан ҳали тўлиқ фойдаланиляпти, деб бўлмайди. Бу гап давлат ва жамоат ҳаётининг йирик масалалари юзасидан қарорлар қабул қилиш тартибини янада демократлаштириш имкониятларига ҳам тааллуқлидир. Ошкоралик, ҳисоб бериб туриш масалаларига ҳам тааллуқлидир. Ва ниҳоят, бу гап бизнинг демократик нормаларимиз ҳамда йўл-йўриқларимиз амалий иш билан мустаҳкамланмайдиган, фақат шаклгина, юзаки ишгина яққол кўриниб турган ҳолларга ҳам тааллуқлидир. Партия ташкилотларининг идеологик, оммавий-сиёсий ишлари бунда биринчи даражали роль ўйнаши, бир томондан демократияни ривожлантириш жамиятнинг моддий имкониятлари билан, омманинг сиёсий онг ва маданият савияси билан объектив равишда боғлиқ эканлигини кўрсатиши, иккинчи томондан эса, халқнинг ижодкорлиги вужудга келтираётган барча ижобий натижаларнинг қарор топишига бутун чоралар билан кўмаклашиши лозим.

Партия ғоявий-тарбиявий ишга ўзининг принципиал ёндашувини ғоят аниқ-пухта белгилаб қўйди. Партиянинг бу принципиал ёндашуви — илмийликдан, ҳаққонийликдан, реалистликдан иборатдир. Бу — бугунги ҳаётнинг энг асосий ғояларимиз билан чамбарчас боғлиқлигини, олға томон бундан буёнги ҳаракат йўлини равшан кўришдир.

Бу алоқаларни мустаҳкамлашда, коммунистик тарбиянинг бутун системасини такомиллаштиришда илм-фан ғоят катта роль ўйнайди. Умуман партия сиёсатининг кучи каби ғоявий-тарбиявий ишнинг кучи ҳам унинг илмий асосланганлигида, энг илғор, доимо ривожланиб бораётган марксча-ленинча назарияга таянишидадир. Пленум илмий изланишни активлаштиришни, илмий муассасаларнинг, барча жамиятшунос олимларнинг мамлакат олдида турган энг муҳим амалий вазифалар томон қатъий бурилишларини таъминлашни талаб қилди. Илмий муассасаларнинг партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитети 1983 йил июнь Пленумининг кўрсатмаларини амалга оширишга алоҳида эътибор беришлари, ишни илмий ечимлар амалий тавсияларга айланиши, асосли социал прогнозлар бериш сари қатъият билан олиб боришлари керак.

Партия ўртага қўйган вазифалар кенг кўламли, новаторлик вазифаларидир. Бунда шуни назарда тутиш муҳимки, асосан ва кўпинча бу вазифаларни бажариш йўли инсон орқали, унинг қалби орқали ўтади. Бинобарин ўртага қўйилган мақсадларга эришиш учун мамлакатимизнинг ҳар бир граждани КПСС ҳамда Совет давлатининг сиёсатини чуқур тушунадиган, ҳосил қилинган билимларни амалда қўллай биладиган, ўзининг ижтимоий бурчини равшан тасаввур этиб, уни амалда бажарадиган бўлиши зарур. Ишчилар синфининг революцион идеологияси ва ахлоқи, унинг коллективчилик психологияси, манфаатлари ва қарашлари барча совет кишиларининг маънавий қиёфасини белгилаб бериши ғоявий-тарбиявий ишнинг муҳим вазифасидир. Совет турмуш тарзини, социализмнинг бебаҳо бойликларини моҳирлик билан ва ижодий пропаганда қилиш лозим. Ижтимоий практикадаги барча илғор нарсаларни қўллаб-қувватлаш, меҳнаткашлар ҳаётидаги коллективчилик ва ўртоқлик, маънавий соғломлик ва социал оптимизм, ҳар бир кишининг эртанги кунга бўлган комил ишончи, меҳнат ва истеъмолнинг, хулқ-атвор ва турмушнинг юксак маданиятидан иборат янги фазилатини қарор топтириш ва яққол кўрсатиб бериш керак.

Омманинг сиёсий онги ва меҳнат ғайрати даражаси — ғоявий-тарбиявий иш самарадорлигининг бош мезонидир. Омманинг сиёсий онги ва ғайратини ошириш партия, касаба союз ташкилотларининг, советларнинг, комсомолнинг, идеология кадрларининг, совет кишиларини тарбиялаш, маърифатли қилиш, хабардор этиш ишлари билан банд бўлган барча кишиларнинг диққат-марказида бўлиши лозим.

Партия идеологик, оммавий-сиёсий ишининг актуал масалаларини кўриб чиққан КПСС Марказий Комитети Пленуми, Совет Иттифоқининг халқаро аҳволи ва ташқи сиёсатини муҳокама этиб, меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонунни қабул қилган ўнинчи чақириқ СССР Олий Советининг саккизинчи сессияси партия билан совет халқи кўп томонлама бунёдкорлик ишининг энг муҳим йўналишларини қамраб олдилар. Мамлакат коммунистлари, барча меҳнаткашлари олға томон тарихий ҳаракатимизнинг аниқ-пухта марраларини белгиладилар. Эндиликда халқнинг маънавий куч-ғайратини сафарбар этишга, унинг меҳнат ва социал активлигини кучайтиришга қаратилган узоқ муддатли, планли иш олиб бориш керак бўлади.

XXVI съезд қарорига биноан тайёрланаётган янги таҳрирдаги КПСС Программаси шу жиҳатдан ниҳоятда муҳим роль ўйнаши керак. «Партиянинг янги таҳрирдаги Программаси, — деди ўртоқ Ю. В. Андропов КПСС Марказий Комитети 1983 йил июнь Пленумида, — ҳаммамизга бутун куч-қувватни партия билан халқ олдида турган энг муҳим вазифаларни ҳал этишга қаратишда ёрдам бериши керак. Агар биз шу вазифаларни яхши уддаласак, мамлакатни ривожлантиришда, халқ турмушини яхшилашда янги жуда улкан қадам қўйилган бўлади. Шунда социалистик тузумимиз ўз афзалликларини, ўзининг жозиба кучини бутун дунёга янада яққолроқ намоён эта олади».

Бугунги кунда Советлар мамлакати партия, давлат ва хўжалик органларининг, ҳар бир коммунистнинг, барча меҳнаткашларининг куч-ғайратлари айни шу мақсадларга эришишга қаратилмоқда.

(«Правда» газетасининг 19 июнь сонидаги бош мақоласи).

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ. Ёзёвон районидаги «Москва» колхозида ғалла ўрими қизғин давом этяпти. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, ҳар гектар ердан 45 центнердан ҳосил олинмоқда. Бу, кўзда тутилганидан икки баравар кўпдир. Ғаллакорлар пешана тери эвазига етиштирилган барча ҳосилнинг бир мисқолини ҳам нес-нобуд қилмаслик чора-тадбирларини кўришаётир. Суратларда: (чапдан) илғор комбайнчи Акром Қосимов ва ўрим пайти.

К. Тошпўлатов фотолари. (ЎзТАГ).

КЎП НУСХАДА

«Ўзбекистон» нашриёти «КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил 14—15 июнь Пленуми материаллари» номли китобчани ўзбек тилида чиқарди. Унга КПСС Марказий Комитети Пленуми ҳақидаги информацион билдириш, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов нутқи, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари К. У. Черненконинг «Партия идеологик, оммавий-сиёсий ишининг актуал масалалари» деган докладі ҳамда КПСС Марказий Комитети Пленумининг шу масала юзасидан чиқарган қарори киритилган. Брошюра кўп нусхада нашр этилди. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

Афғонистон Демократик Республикаси кооператорлари делегацияси республика ҳаёти билан танишмоқда. Делегацияга Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитети аъзоси, АДР Революцион кенгаши аъзоси, деҳқон кооперативлари иттифоқи ижроия комитети раиси Абдул Қаюм Нурзай бошчилик қилмоқда.

Афғон делегациясининг аъзолари В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалига, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасига бордилар. Тошкент, Бухоро, Самарқанд областлари матлубот кооперацияси ташкилотлари ва корхоналарининг иш тажрибаси билан танишдилар.

(ЎзТАГ).

ТАЖРИБАКОРЛАР МИНБАРИ

ҚАТРАСИНИ ЗАР БИЛИБ

ИЮНЬ — ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ЗАРБДОР ОЙ

Республикамизнинг аҳдига вафодор деҳқонлари 6 миллион тонналик «оқ олтин» хирмони бунёд этиш мақсадида далаларда мардонавор меҳнат қилмоқдалар. Колхозимиз аъзолари ҳам улар билан бир сафда. Катта хирмонга муносиб ҳисса қўшиш бизнинг эзгу мақсадимиз.

Мана, июннинг биринчи ярми ўтди. Бу ойда мўл пахта ҳосилига пухта замин яратилади. Шу кунларда моҳир механизаторлар билан миришкор сувчилар ҳар қачонгидан ҳам ҳамжиҳатлик билан меҳнат қиладилар. Ҳосилнинг тақдири уларнинг виждонан ишлашларига боғлиқ. Механизаторлар суғорилгандан кейин тупроқ етилиши биланоқ дарҳол культивация ўтказадилар. Акс ҳолда, намлик тез буғланиб кетади, тупроқ қотиб қолиб, ҳосил тугунчалари тўкилиб кетади. Ҳосилдорлик камаяди. Бунга асло йўл қўймаслик даркор.

Биз июнь ойида комплекс ишлов муддатларини анча қисқартириб, ғўза қатор ораларини камида 2—2,5 марта юмшатамиз. Шундай қилиб экин майдонларининг доимо юмшоқ бўлишига эришамиз, бегона ўтларни бутунлай йўқотамиз. Тупроқ юмшоқ ҳолда сақланса, ғўза яхши ўсиб ривожланади, серҳосил бўлади.

Бу йил бир оз сув танқислиги сезилмоқда. Бир группа қишлоқ хўжалик илғорлари ва мутахассисларининг бу ҳақдаги очиқ хати эълон қилинди. Биз уни ўқиб-ўрганиб, амалга оширадиган ишларимизнинг аниқ режаларини белгилаб олганмиз. «Сув — зар, сувчи — заргар», — дейдилар. Сув зардан ҳам афзал бўлиб турган ҳозирги шароитда унинг ҳар қатрасидан оқилона фойдаланишга ҳаракат қилаётирмиз. Шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, колхозимиз Чиноз райони хўжаликлари ичида энг охиргиси бўлиб, экинзорларимиз Чирчиқ ва Сирдарё ёқаларига жойлашган. Демоқчиманки, сувнинг энг охири бизга етиб келади. Шу сабабли биз сув танқислигини бошқа хўжаликларга нисбатан кўпроқ сезамиз. Бутун диққат-эътиборимизни, тажрибамизни ҳар томчи сувдан тежаб-тергаб фойдаланишга қаратамиз. Ерларимиз бўз тупроқли. Бундай тупроқда сув тез оқади, ерга камроқ сингади. Шу боисдан ўқариқларни 60-80, 80-100 метрдан оламиз. Пайкалларга сув жилдиратиб оқизилади. Ҳар қайси эгат бошига чим босилиб, сувнинг бир меъёрда оқиши таъминланади. Бизнинг шароитимизда сув кўп оқизилса, тупроқни, эгатларни ялаб кетади, пушталар яхши захламайди. Бу йилги шароитда ерда намни узоқ сақлаш, ниҳолларни чанқатиб қўймаслик, ҳосил тугунчаларини тўла сақлаб қолиш учун озиқлантириш, суғориш, культивацияни бир-бирига боғлаб олиб боришга алоҳида эътибор берамиз. Компост қилиб қўйилган маҳаллий ўғит ва минерал ўғит аралашмаси билан ўсимликни озиқлантирамиз.

Суғоришни группа усулида икки сменада ташкил этяпмиз. Хўжалигимиздаги бешинчи, еттинчи ва саккизинчи бригадаларни қўшимча сув билан таъминлаш мақсадида Чирчиқ дарёсига учта насос ўрнатдик. Насослар сувни 10 метр баландликка кўтариб беради.

Биздан юқорида жойлашган хўжаликларнинг оқова сувлари Ойдинкўл, Сарисув зовурларидан оқиб ўтади. Биз ана шу сувдан ҳам фойдаланяпмиз. Насослар орқали сув чиқариб, экинларга тараяпмиз. Шу кунларда колхоз далаларида 90—100 сувчи икки сменада ишлаяпти. Улар махсус уст-бош, фонуслар билан таъминланган. Тунги суғоришга, айниқса, катта эътибор беряпмиз. Сувчиларга маданий ва маиший шароитлар тўла яратиб берилган. Улар ўртасида ташкил этилган социалистик мусобақа ҳар ўн кунда якунланиб, илғорлар муносиб рағбатлантирилмоқда.

Хўжалигимизда Турдибой Турсунов номини ҳамма фахр билан тилга олади. Турдибой ота 45 йилдан буён сувчилик касбини эъзозлаб келаётир. У пенсияга чиққан бўлса ҳам ҳамон пахтазорда. Колхозимизнинг тажрибали сувчиларидан Бойзоқ Ашуров, Маҳамат Ғиёсов, Деҳқонбой Турсунов, Холмўмин Иброҳимов, Мамарасул Иброҳимовлар ҳам шу долзарб кунларда ҳормай-толмай меҳнат қилиб, кунлик нормаларини ошириб бажармоқдалар ҳамда ёш ҳамкасбларига сувчилик сирларини ўргатмоқдалар.

Колхозимиз пахтакорлари 750 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 32 центнер ўрнига 40 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини қабул қилганлар. Баҳром Умаров, Йўлдош Қўзибоев, Тўқли Иброҳимов, Муборак Жумаева бошлиқ коллективлар ҳамда бизнинг бригадамиз заршуносларн 45—50 центнерлик маррани кўзлаб, ғўза парваришини кун сайин авж олдирмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май ва ноябрь Пленумлари қарорларига амалий иш билан жавоб бераётган колхозимиз меҳнаткашлари ўз зиммаларидаги социалистик мажбуриятларини шараф билан бажарадилар.

Турсунмурод БОБОЕРОВ.
Чиноз районидаги Карл Маркс номли колхоз бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

Г. КОЛЬ БИЛАН Г.-Д. ГЕНШЕРНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИГА КЕЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Германия Федератив Республикасининг Федерал Канцлери Гельмут Коль ва Федерал Канцлер ўринбосари, Ташқи ишлар министри Ганс-Дитрих Геншер Совет раҳбарларининг таклифига биноан шу йил июль ойининг бошларида Совет Иттифоқига келадилар.

ҲИССА ҚЎШАМИЗ

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми ва ўнинчи чақириқ СССР Олий Совети саккизинчи сессияси материаллари бизнинг ҳаётимизга катта ва муҳим воқеа бўлиб кирди. Бу материалларда халқимизнинг коммунизм сари борадиган бундан буёнги йўли, Ер юзида тинчлик учун курашни кучайтириш йўллари белгилаб берилган. Партиянинг меҳнаткашлар моддий фаровонлигини, маданий турмуш даражасини янада юксалтиришга, Ватанимиз иқтисодий қудратини мустаҳкамлашга қаратилган изчил сиёсати бутун совет кишилари сингари корхонамиз меҳнаткашларини ҳам қувонтирмоқда.

Бизнинг корхонамизда ҳам катта ўзгаришлар содир бўлди. Янги кенг цехлар қурилди, юзлаб серунум ускуналар ўрнатилди, ишчилар меҳнати енгиллаштирилди, биз ишлаб чиқараётган машиналарнинг сифати яхшиланди. Кейинги даврда партия интизомни мустаҳкамлаш ва ташкилотчиликни ошириш борасида қўллаган чоралар кўпгина ишлаб чиқариш кўрсаткичларини яхшилашга кўмаклашди.

Пленум материалларида бизнинг олдимизга совет кишиларини сиёсий ва маънавий тарбиялашни янада яхшилаш борасидаги муҳим вазифалар қўйилган. Пленум қарорларига амалий иш билан жавоб бериб, биз ишчи ўринбосарларини тайёрлашда янада фаолроқ қатнашамиз.

СССР Олий Совети сессиясида қабул қилинган СССРнинг меҳнат коллективлари ҳақидаги янги Қонуни талаб қилганидек, ишчиларимизнинг ишлаб чиқаришдаги активлигини ошириш учун социалистик мусобақанинг янада самарали формаларидан кенг фойдаланамиз. Зарбдор меҳнатимиз билан Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини оширишга муносиб ҳисса қўшамиз.

М. ТЕШАБОЕВ,
СССР 50 йиллиги номли «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси автомат цехининг созловчиси, Меҳнат Қизил Байроқ ордени, Халқлар дўстлиги, Меҳнат Шуҳрати орденлари кавалери.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1983 ЙИЛ ИЮНЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ ЖАНГОВАРЛИГИ, ҲАЁТИЙЛИГИ УЧУН

ПАРТИЯНИНГ РИВОЖЛАНГАН СОЦИАЛИЗМНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ БОРАСИДАГИ ЙЎЛИНИ АМАЛГА ОШИРИШ КОММУНИСТИК БУНЕДКОРЛИКДА ОЛҒА ТОМОН ЯНА БИР КАТТА ҚАДАМ ҚЎЙИШГА ИМКОН БЕРАДИ, СОЦИАЛИСТИК ТУЗУМ АФЗАЛЛИКЛАРИНИ ЯНАДА ЯҚҚОЛ НАМОЙИШ ЭТАДИ, БУ ТУЗУМНИНГ ЖОЗИБА КУЧИНИ ОШИРАДИ. КОММУНИСТЛАР УЧУН МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ БУЮК ҒОЯЛАРИНИ ОММАГА ЕТКАЗИШДАН, ПАРТИЯ СИЕСАТИНИНГ ОДАМЛАР ЭНГ МУҲИМ МАНФААТЛАРИ БИЛАН ЧАМБАРЧАС АЛОҚАСИНИ КУРСАТИБ БЕРИШДАН, МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ИЖТИМОИЙ АКТИВЛИГИНИ ЯНАДА КУЧАЙТИРИШДАН КУРА ФАХРЛИРОҚ ВАЗИФА ЙУҚ.

(КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми қароридан).

Республикамиз пойтахтидаги 2-пойабзал фабрикаси мастери Турсунбой Холмуҳамедов ва илғор ишчи Тоҳир Маҳкамовлар КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми қарорини маъқуллаб кутиб олиш билан бирга унга амалий иш билан жавоб бермоқдалар. Ҳар икки коммунист иш топшириқларини адо этишда мусобақа пешқадамлари сафида бормоқдалар.

В. Молгачёв фотоси.

АМАЛИЙ, МАЗМУНЛИ, ТАЪСИРЧАН

Маълумки, ғоявий-сиёсий тарбия иши жонли ва қизиқарли олиб борилиши керак. КПСС Марказий Комитетининг 1983 йилги июнь Пленумида бу соҳада радио, телевидение, оммавий ахборот воситалари, айниқса, оммавий-сиёсий агитация катта роль ўйнаши алоҳида таъкидлаб кўрсатилди.

Тажрибадан шу нарса равшанки, қизиқарли, мароқли суҳбат, ишонарли ва чуқур мазмунли сиёсий ахборот меҳнат коллективи аъзоларининг ғайрат-шижоатини оширади. Ҳар бир кишининг ижтимоий ишлаб чиқаришда юксак унумдорликка эришиш учун ташаббускорлигини кучайтиради. **Партия Марказий Комитетининг июнь Пленумида ҳар бир кишини меҳнат эҳтиёжини чуқур сезадиган, умумий манфаат йўлида ҳалол ишлаш заруратини равшан англаб етадиган қилиб тарбиялаш вазифаси қўйилди.**

Область партия ташкилотлари агитаторлар, сиёсий ахборотчилар, лектор ва пропагандистлар билан ишлаш соҳасида тўплаган муайян тажрибани умумлаштириш шуни кўрсатмоқдаки, пропаганда ва агитациянинг илмий савияси кейинги йилларда бирмунча ошди. Сиёсий-тарбиявий ишлар даражаси сезиларли яхшиланди. Оғзаки суҳбатларга, лекцияларга аҳолининг кўпчилик қисми қизиқиш билан қатнашадиган бўлиб қолди. Партия ташкилотларида лекциялар, лекторий ва кинолекторийлар, оғзаки журналлар, ижтимоий-сиёсий ўқув, фан кунлари, новаторлар куни, ягона сиёсий кун ва бошқа шу сингари тадбирлар кенг оммалашиб бормоқда.

Шуни алоҳида қайд этиш керакки, партия ташкилотлари ўзларининг сиёсий-тарбиявий фаолиятларини такомиллаштириш ва унинг самарадорлигини оширишда идеология ходимларининг маҳоратларини оширишга алоҳида эътибор бермоқдалар. **Конкрет аудитория билан жонли мулоқот орқали ёрқин ва тушунарли мисоллар асосида коммунистик қурилишдаги муваффақиятларни яққол кўрсатиш, партия сиёсатини тушунтириш меҳнаткашларнинг ишлаб чиқариш ва ижтимоий активлигини оширишга амалий таъсир кўрсатмоқда.**

Оғзаки пропаганда ҳамиша партия фаолиятининг муҳим соҳаси, КПССнинг омма билан доимий алоқасини мустаҳкамлашнинг, уни партия теварагига жипслаштиришнинг актив формаларидан бири, сиёсий раҳбарликнинг таъсирчан қуроли, меҳнаткашларни коммунистик қурилиш планларини муваффақиятли бажариш учун курашга сафарбар қилишнинг қудратли воситаси бўлиб келмоқда. КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида партия сўзини оммага етказаётган, унинг сиёсатини ёрқин тушунтириб бераётган идеология ходимларининг ғоят фойдали ишларини янада такомиллаштириш вазифаси қўйилди. Ҳозирги вақтда областимизда 580 агитпункт ва агитмайдонча коллективлари фаол сиёсий-тарбиявий иш олиб бормоқда. Оғзаки сиёсий агитация ишларини амалга оширишда 20 мингдан кўпроқ жонкуяр, ташаббускор идеология ходими қизғин изланмоқда. Улар партия сўзини халқ онгига етказиб, партия ғояларини меҳнаткашларнинг бунёдкорлик ишларида уйғунлаштирмоқдалар.

Меҳнат коллективларида агитаторларнинг катта отряди иш олиб бормоқда. Бу отряд ўз сафида 9200 жамоатчилик асосида иш олиб борувчи идеология активини бирлаштириб турибди. **Партия ташкилотлари меҳнаткашларнинг ғоявий билим даражасини ошириш, уларда актив ҳаётий позицияни шакллантиришда идеология активининг бу қатлами серқирра фаолиятига таянмоқда.** Шу нарса диққатга сазоворки, агитаторларимизнинг аксарият кўпчилиги олий ва тўлиқсиз олий маълумотга эгадир. Ўзларининг меҳнатдаги ташаббускорликлари билан одамлар орасида обрў-эътибор қозонган бу кишиларнинг ҳар бир сўзи ҳамиша таъсирчан, нуфузли жаранглармоқда. Оммавий агитация ишларида 2500 га яқин ишлаб чиқариш мастери ва бригадир, 2 мингдан кўпроқ ишчи ва колхозчи фаол қатнашаётир.

Область партия ташкилотлари сиёсий ахборотчиларнинг кишиларни коммунистик қурилиш вазифаларини амалга оширишга сафарбар этишдаги ролига тегишли баҳо бериб, уларнинг фаолияти самарадорлигини муттасил ошириб бормоқдалар. Ҳозир асосий кўпчилиги олий ва тўлиқсиз олий маълумотга эга бўлган 4680 сиёсий ахборотчи меҳнат коллективларида мамлакатнинг ички сиёсий ҳаёти, халқаро аҳвол, иқтисодий турмуш, маданият ва коммунистик тарбия масалалари бўйича ахборот бермоқда.

Кейинги йилларда партия комитетларининг сиёсий докладчилари составида жиддий сифат ўзгариши юз берди. 445 сиёсий докладчининг жойлардаги чиқишлари ҳамиша актуал масалаларга қаратилмоқда. **Сиёсий докладларнинг кўпчилиги таҳлилга бойлиги, тилга олинган проблемалар коллективлар ҳал этаётган вазифалар билан уйғунлаштириб юборилаётганлиги билан қимматлидир.**

Партия ташкилотлари оммавий-сиёсий ишлар таъсирчанлигини ошириш мақсадида оғзаки сиёсий агитациянинг форма ва методларини тобора такомиллаштирмоқдалар. Қарши ва Шаҳрисабз шаҳар партия комитетлари меҳнат коллективларида партия, совет, хўжалик органлари раҳбарлари билан учрашувларни изчил ўтказмоқдалар. Бундай жонли мулоқотлар, экономика, социал-маданий қурилиш масалаларини ишчанлик билан ҳал қилиш имконини яратмоқда. Шуни айтиш кифояки, кейинги икки йилда мана шу учрашувлар мобайнида ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, партия, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлашга доир 200 дан зиёд катта-кичик муаммо ўртага ташланди. Уларнинг энг муҳимлари шаҳар партия комитетининг бюросида муҳокама қилиниб, тегишли тадбирлар белгиланди.

Пропаганданинг ягона сиёсий кунлар формаси анъана бўлиб қолди. Ҳар ойнинг муайян кунида партия комитетларининг аъзолари, депутатлар, партия, совет ва бошқа жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, ишлаб чиқариш командирлари меҳнат коллективларида бўлиб, кишилар билан энг муҳим масалалар юзасидан мулоқотда бўлмоқдалар. Шунингдек, **ленинча ўқишлар, ишлаб чиқариш илғорлари ва ветеранлари билан учрашувлар, меҳнат шуҳрати байрамлари, интернационал дўстлик ва савол-жавоб кечалари сингари формалардан меҳнаткашларнинг сиёсий тарбия ишини яхшилашда кенг фойдаланяпмиз.** Бу тадбирларнинг ҳаммаси янги инсонни камол топтиришда муҳим роль ўйнамоқда.

Областимизда оммавий-сиёсий ишларни олиб боришда алоҳида жонкуярлик кўрсатаётган, муайян тажриба тўплаган партия ташкилотлари оз эмас. Шаҳрисабз районидаги «Социализм», Энгельс номли, Ленин номли колхозларнинг партия комитетлари идеология ходимларининг бу категорияси билан изчил, жиддий равишда иш олиб бормоқдалар. Шаҳрисабздаги 35-автокорхона агитколлективи меҳнат шуҳрати кабинети ташкил этиб, социалистик мусобақа илғорларининг тажрибасини кенг ёйишга катта эътибор бермоқда. Бир беш йилликда икки беш йиллик планини бажариш учун курашаётган Социалистик Меҳнат Қаҳрамони П. Абдураҳмоновнинг тажрибаси ҳақидаги суҳбатлар транспортчиларда катта қизиқиш туғдирмоқда. Агитаторлардан Маннон Фозилов, Расул Жўраев, Мели Манноновлар кишиларнинг дили ва қалбига йўл топиб, ўн биринчи беш йиллик топшириқларини бажариш учун актив курашга уларни сафарбар этмоқдалар. Шунингдек, Китоб районидаги Навоий номли колхоз бригадири Гулсара Бобомуродова, «Каршиирмонтаж» трестидан Турсун Мамедов, 33-механизациялашган кўчма колоннадан Алихон Шодиев, автотранспорт бошқармасидан Ғани Файзиев каби агитаторлар ҳам ўзларига юклатилган ғоят масъулиятли партия топшириғини кун сайин малакали бажармоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида идеология ходимларининг ғоявий-назарий билим даражасини муттасил ошириш, уларни оммавий-сиёсий ишларни олиб бориш методикаси ва тажрибаси билан пухта қуроллантириш лозимлиги алоҳида кўрсатиб ўтилди. Ҳозирги пайтда областимизда агитация ходимларини ўқитишнинг муайян системаси қарор топди. Сиёсий ахборотчиларнинг 16 назарий семинари, агитколлективлар раҳбарларининг 24 семинари, агитаторлар учун 22 марксизм-ленинизм асослари мактаби ташкил этилган.

Шуни ҳам айтиш керакки, партия Марказий Комитетининг Пленумида оммавий-сиёсий ишлардаги муайян юзакичилик принципиал танқид қилинди. Дарҳақиқат, эндиликда, агитаторлар ёки лекторларнинг умумий сони ҳақидаги рақамлар билан ёки шунча суҳбат, шунча лекция ўқилди деган умумий хулосалар билан ҳаволаниб юриш ярамайди. Энг муҳими, амалий ишдир, унинг самарасидир. Лекин областимизда ҳам ҳанузгача янги инсонни тарбиялашдек ғоят муҳим ишда юзакичиликка, расмиятчиликка йўл қўйиб келаётган партия ташкилотлари ҳам йўқ эмас. Бизнинг вазифамиз шу сингари камчиликларни ишчанлик билан бартараф этишдан, идеология ходимларининг жанговар, таъсирчан сўзлари меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашга, уларда актив ҳаётий позицияни камолга етказишга хизмат қилишини таъминлашдан иборат.

М. ХУДОЙҚУЛОВ,
Қашқадарё область партия комитетининг секретари.

ЁШ КОММУНИСТЛАР БИЛАН ИШЛАШ

КАМОЛОТ

Ҳабибулла Исроилов ўнинчи синфни битиргач, қишлоқда қолди. Дастлабки кунларданоқ далага чиқди, ғўзага ишлов беришдан тортиб ҳамма ишларда актив қатнашди. Тажрибали механизатор Йўлдошбой Тўхтасинов унинг меҳнатсеварлиги, ҳар қандай ишни виждонан бажараётганлигини вақтида фаҳмлади. Уни ўзи билан бирга тракторчилик қилишга чорлади. Техникани бошқариш, унинг қаровини йўлга қўйиш сирларини ўргатди. Ҳабибулла тракторчилар тайёрлаш курсида ўқиб, яна устоз билан басма-басга ишлай бошлади. Йўлдошбой Тўхтасинов ана шундай тиришқоқ ва ишчан йигитга партия аъзолигига кандидатликка ўтиш учун тавсиянома берди.

Коммунист тавсиянома бериш билан кифояланмади. У партия аъзолигига ўтгандан кейин ҳам ёш коммунистнинг иши билан, жамоатчилик ва оиладаги юриш-туриши билан мунтазам шуғулланди. Тажрибали коммунист сабоғини олган Ҳабибулла хўжаликнинг пешқадам механизаторлари қаторидан мустаҳкам ўрин олди.

Жалолқудуқ районидаги К. Маркс номли колхоз партия комитетида партия сафларини бу тартибда кенгайтириш оддий қоидага айланди. Партия сафига ўтувчилар устозлар тарбиясида бўладилар, уларнинг сабоғини оладилар, ўзларида ишчанлик ва ташаббускорлик фазилатларини шакллантира борадилар.

Коммунистлардан Жаборали Юнусов, Дадажон Абдукаримов каби механизаторлар тарбиясида бўлган Тўхтамурод Қуликов, Маҳаммаджон Бўтаевлар эндиликда ҳамма соҳада авангардлик кўрсатаётган КПСС аъзолари ҳисобланадилар. Улар, энг аввало, коммунистлар даъвати билан механизаторликка ҳавас қўйдилар. Умуман, устоз механизаторларнинг ташаббуси билан хўжаликда техника тараққиёти учун изчил кураш бошланди. Ҳозир ёш механизаторларнинг аксарияти партия аъзоларидир. Улар пахтачиликни комплекс механизациялашда қатъийлик ва ташаббускорликни ўз қўлларига олдилар. Ўтган йили уларнинг талабчанлиги билан ялпи пахта ҳосилининг 80 процентдан зиёдроғи машиналар ёрдамида териб олинди. Бу йил ҳосилнинг 85 процентини техника кўмагида йиғиштириб олиш учун курашиляпти.

Партия комитети КПСС сафига қабул қилинганларни тарбиялашда ёш коммунистлар мактаби ва сиёсий маориф шахобчаларидаги машғулотларнинг таъсирчанлигига таянади. Жумладан, ёш коммунистлар мактабида КПСС Устави, партия Программаси қунт билан ўрганилди. Шунингдек, машғулотларга колхознинг, районнинг машҳур ва машъал кишилари тез-тез таклиф этиб турилди. Партия, уруш ва меҳнат ветеранлари, хўжаликнинг донгдор кишилари билан ўтказилган учрашувлар, суҳбатлар, савол-жавоблар ёш коммунистларда оталар эстафетасини изчил, дадил давом эттиришдек хислатни камол топтиришга хизмат қилаётир.

Ўз навбатида ёш коммунистларнинг КПСС Устави талабларини, ишлаб чиқариш ва жамоат топшириқларини қандай бажараётганликлари партия комитетининг доимий диққат-эътиборида турибди. Ёшлар вақти-вақти билан маслакдошлари олдида ҳисоб бермоқдалар. Ҳисобот ёшлар учун ўзига хос кўрик бўлиб қолаётир. Яқинда партия комитети аъзоси Одилжон Мўйдинов колхозчи Ҳафиза Мирабдуллаеванинг ишлаб чиқариш ва жамоатчилик фаолиятини таҳлил қилди.

Коммунистлар Ҳафизахоннинг илғор колхозчи эканлигини, кўпчилик манфаатини ўз манфаатидан юқори қўйиб ишлаётганлигини эътироф этиш билан бирга сиёсий билим савиясини оширмаётганлигини, тенгқурлари ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда техникум ва институтларда ўқиётганлари ҳолда у бу ҳақда ўйлаб кўрмаётганини рўй-рост айтдилар. Шунингдек, бригада хотин-қизлар Советининг раисидек партиявий топшириқни талаб даражасида бажармаётганлигини кўрсатдилар.

Коммунист танқиддан тўғри хулоса чиқарди. Унинг сиёсий ва меҳнат активлиги анча ошди. Хотин-қизлар Советининг фаолиятини сезиларли жонлантирди. Ҳисоб-бухгалтерия техникумига сиртдан ўқишга киришга тайёргарлик кўра бошлади...

Коллектив олдида турган вазифаларнинг муваффақиятли бажарилишида ёш коммунистларнинг авангардлиги, улар ўртасида олиб борилаётган сиёсий-тарбиявий ва ташкилотчилик ишлари муҳим роль ўйнаётир. Зотан, ёш коммунистлар тарбиясининг моҳияти ва мазмуни ҳам ана шундан иборат.

М. НИЁЗОВ.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

ИШЧАН АГИТАТОР

● **Андижон.** Хўжаобод районидаги «Правда» колхози партия комитети КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми қарорлари асосида оғзаки сиёсий агитацияни кучайтириб юборди. 77 агитатор, 21 сиёсий ахборотчи, «Билим» жамиятининг 23 аъзоси совет турмуш тарзи, меҳнаткашларда актив ҳаётий позицияни шакллантириш проблемалари бўйича қизиқарли суҳбат ва лекциялар ўтказмоқдалар. Агитатор Омонбой Бобоев иш олиб бораётган 14-бригада коллективи бу йил 45 центнердан хирмон кўтариш учун курашаётир.

Р. ЖУМАНИЁЗОВА.

НАМУНАЛИ ИШЛАР

● **Самарқанд.** Райондаги Энгельс номли колхоз далачилик бригадаларида, фермаларда оғзаки сиёсий агитация қизғин олиб борилмоқда. Озиқ-овқат программасининг бажарилиш йўллари, агросаноат комплекси барча бўғинлари фаолиятини кучайтириш, сабзавот ва мевадан мўл ҳосил етиштириш соҳасида тўпланган илғор тажриба ҳақидаги суҳбатлар тингловчиларда катта қизиқиш уйғотмоқда. 21 дала шийпони, 3 клуб колхоз аъзолари билан олиб борилаётган оммавий-сиёсий ишларнинг маркази бўлиб қолди. Колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳ. Асадов, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган механизатор Н. Эргашев, бош агроном К. Меликов ва бошқа ўртоқларнинг бригадаларда ўтказаётган суҳбатлари жонли, мазмунли, қизиқарлилиги билан ажралиб туради.

Э. ҲОЖИҚУРБОНОВ.

ЖОНКУЯРЛАР

● **Наманган.** Поп районидаги «Найман» совхозининг партия ташкилоти дала шийпонларида меҳнаткашлар учун қулай шароит яратишга алоҳида эътибор бермоқда. Шийпонларда болалар, оналар учун дам олиш хоналари, сиёсий-тарбиявий ишлар хонаси шинам жиҳозланган. Бўш пайтлари ишчилар бу ерда газета ва журналларнинг материаллари билан танишиб, қизиқарли лекция ёки суҳбатлар тинглашади. Дўсанбой Одилов, Эргашали Усмонов, Олимжон Сулаймонов, Ҳакимжон Мамадалиев, Тўқсулув Бултурова сингари идеология ишининг жонкуярлари ҳар бир лекция ва суҳбатни совхоз ишлаб чиқариши билан боғлаб, диаграммалар ва бошқа воситалар орқали мароқли ўтказаётирлар.

М. МУРОДОВ.

МУСОБАҚА БАЙРОҚДОРЛАРИ

ИБРАТ

Жумақўзининг таклифи, аниқроғи ташаббуси кўпчиликни лол қолдирди. Партком аъзолари олдинига ҳайрон бўлиб туришди-да, кейин бирин-кетин сўз олиб, донгдор бригадир бошламоқчи бўлган ишнинг бутун колхоз учун қанчалик аҳамиятга эга эканлиги ҳақида гапира бошлашди...

Ахир, ҳозиргина коммунист Жумақўзи Эргашев ўзи анча йиллардан буён меҳнат қилиб, илғорлар даражасига олиб чиққан коллективини Шокиржон Юсуповга топшириб, ўтган йили қолоқ бўлиб қолган икки бригадани бирлаштирмоқчи, ўзи мана шу коллективга бош бўлиб меҳнат қилмоқчи эканлигини айтди. Жумақўзи бундай қарорга келгани осон бўлмаганлиги сезилиб турарди. Негаки, у мана шу бригадада тадбиркорлик билан меҳнат қилиб, ҳурмат қозонди. Элга танилди. Ленин ордени билан мукофотланди. Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати қилиб сайланди. Ўтган йили ғоят мураккаб шароитда ҳам унинг бригадасида ҳосилдорлик 50 центнерга етди.

Партия ташкилоти ва колхоз правлениеси тадбиркор бригада бошлиғининг ташаббусини қизғин қўллаб-қувватлашди. 25 ва 26-бригадаларнинг ерлари қўшилиб, 125 гектарни ҳосил қилди. Аччиққўл массивида жойлашган бу ерларда мўл ҳосил ундириш осон эмас. Лекин коммунист Ж. Эргашев Б. Жўраев, Д. Ғофуров, М. Умаров, Й. Рўзиев сингари тажрибали пахтакорларга суяниб, юксак маррани дадил кўзламоқда. А. Исоқов, А. Қурбонов, Б. Маназаров сингари механизаторлар ғўза қатор ораларига сифатли ишлов беришмоқда. Бутун куч илгариги кам ҳосилли ерлардан 50 центнердан хирмон кўтаришга қаратилмоқда. Бригада аъзолари ўртасида сиёсий-тарбиявий ишлар самарали олиб борилиши туфайли ҳар бир пахтакорнинг меҳнат унуми юқори бўляпти. Энг муҳими, пахтакорларни тажрибали деҳқон Жумақўзи Эргашев ибрати юксак марраларга руҳлантирмоқда.

Қ. ТУРСУНОВ,
Фарғона область Бувайда районидаги Киров номли колхоз.

Коммунистлар ҳақида ҳикоялар

ОЛИЙ ТУЙҒУ

Иш вақти тугашига озгина қолганда асосий цехга сув узатиб берувчи насосларнинг бири бузилиб қолди. Уни тузатиш анча фурсат талаб қиларди. Аммо тузатмаса ҳам бўлмайди, чунки цехдаги тош арралаш, йўниш, сайқаллаш ишларининг ҳаммаси сув ёрдамида амалга оширилади. Иш тўхтаб қолиши мумкин. Бир оз уннашгач, слесарларнинг айримлари қўл силтаб кета бошлади...

Иш вақти тугаган, уларга бирор нарса дейиш ҳам мушкул эди. Кекса ишчи Алексей Васильевич Капустин Холхўжага юзланди:

— Ҳа, сен ҳам кетяпсанми?

— Йўғ-е, Лёша амаки, Акмални боғчадан олиш керак эди. Бугун Мавжуда касалхонага тунги навбатчиликка боради. Телефон қилиб айтай, болани бирга олиб кетсин.

— Мана бу бошқа гап!— деди Лёша амаки самимий оҳангда.

Алексей Васильевич югуриб бораётган Холхўжанинг кетидан жилмайганича қараб турди-да, яна ишга шўнғиди. Унинг хаёлига партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилиши келди. Ўшанда Холхўжага тан берган эди. Баъзилар кўча-кўйда ҳар хил гапларни гапириб юришади-ю, аммо бошлиқлар билан юзма-юз бўлганда мум тишлаб қолишади. «Менга нима», — дея ўзлари кўриб, билиб турган камчиликлар ҳақида лом-мим дейишмайди. Лекин Холхўжа ундайлардан эмас. Ўша ҳисобот-сайлов йиғилишида сўзга чиқиб, шундай дангал гапирдики, ҳаммага манзур бўлди унинг сўзлари.

Ёш ишчи йиғилишда 1-заводнинг сув узаткич трубалари яроқсиз ҳолда эканлиги, агар босим бироз кучайса, улар ёрилиб кетиши мумкинлигини айтиб, трубаларни алмаштириш ҳақида раҳбарлар етарлича қайғурмаётганлигини қаттиқ танқид қилди. «Биз ўз ютуқларимиздан ҳаволаниб ўтирган мана шу пайтда ўша эски трубалар ёрилиб, 1-заводни анча вақтгача тўхтатиб қўйиши мумкин» — деган эди у ўша йиғилишда. Алексей Васильевич партия сафига ўтиш учун Холхўжага ўзи тавсиянома берганлигидан мамнун бўлиб кетди шу тобда. «Ўтолов йигит. Корхона ҳақида худди ўз уйидек қайғуради», — деб қўйди у ўзича.

Шу пайт Холхўжа ҳам қайтиб келди-да, ишга киришди...

Устоз ва шогирд ишни битириб, кўчага чиқишганида, атрофга оқшом пардаси чўка бошлаган эди. Комбинат ишчилари турадиган кўп қаватли иморатлар яқинида уларни бир аёл тўхтатди:

— Кечирасизлар, водопровод кранини тузатиш қўлингиздан келмайдими мабодо?

— Нима эди?

— Квартирамизда сув тошиб, пастки қаватларга оқиб тушяпти. Сантехникни топиб бўлмайди...

Холхўжа: «Сиз кетаверинг, Алексей Васильевич, мен ўзим», — деди-да, аёлга эргашди. У Совет Армияси сафига чақирилмасдан илгарироқ Чирчиқдаги 19-шаҳар ҳунар-техника билим юртини битирганди. Ғазалкент тошга ишлов бериш комбинатида ишлаётиб, ўзининг газ-электр пайвандчилик касбига қўшимча бир неча касбларни ўзлаштириб олди. Улардан бири сантехниклик эди. Ёш ишчининг чаққон қўллари бир зумда ўзини кўрсатди. Уй бекасининг юзида табассум пайдо бўлди. Беҳад қувонган аёл ҳожатбарор йигитнинг чўнтагига бир нима солди. Холхўжа чўнтагига дарров қўл суқди-да, беш сўмлик пулни эгасига қайтарди. Унинг қўллари, овозлари билинар-билинмас титрар эди:

— Сиз, сиз мени ким деб ўйлаяпсиз?!

Йигитнинг астойдил жаҳли чиққанидан аёл ҳам саросимага тушиб қолди, аммо ташаббусни қўлдан бермасликка қарор қилди.

— Вой, укам, ахир бу хизмат ҳақингиз, агар сиз учраб қолмасангиз, билмадим, нима бўларди. Олинг, хафа бўламан.

Холхўжанинг баттар жаҳли чиқди-ю, лекин бироз ўзини босиб, эшикка қараб юраркан, яна аёлга юзланди:

— Опажон, «Хайрли ишни унинг миннати йўққа чиқаради», — деган гапни эшитганмисиз. Шу иш қўлимдан келар экан, ёрдам бердим. Менинг ўрнимда бўлганда, ҳамма ҳам шундай қиларди...

Аёл: «Ҳаммамас, ҳаммамас-да, ўргилай» — деганича қолаверди. Холхўжа зинадан зинага ҳатлаб пастга тушиб кетди.

Эртасига у ўз одати бўйича ишга барвақт отланди. Катта йўл ёқалаб кетаётганида, Холхўжанинг ёнига бир «Жигули» келиб тўхтади. Рулда ўтирган сап-сариқ сочли йигит уни машинасига таклиф этди.

— Ишларингиз қалай, ўртоқ Ойхўжаев? — деди у машинани юргизар экан.

— Раҳмат! Яхши! — Холхўжа ўзидан уч-тўрт ёшлар чамаси катта бўлган бу йигитни қаердадир кўрганди, аммо, сира эслай олмади.

— Мени танимадингиз-а? Тўрт ой аввал олдингизга борган эдим. Ажралиш масаласида. Эсингиздами?

— Ҳа, ҳа, эсимга тушди. Қалай энди ишларингиз?

— Ёмон эмас. Биласизми, хотиним билан аҳилмиз ҳозир. Қаранг-а, катта-катта одамларнинг гапига кирмай судлашиб юрган эдик, сизнинг гапингиз билан ярашсак бўладими?

— Йўғ-е, унчалик эмасдир, — деди Холхўжа ўнғайсизланиб. Бу йигит хотини билан ажралишаётганлигини айтиб, Тошкент область Советининг депутати сифатида Холхўжадан мол-мулкни бўлиб беришни илтимос қилиб келганди.

— Бор гап, фарзанд олдидаги бурч ҳақидаги гапларингиз иккаламизни жуда ўйлантириб қўйди, ўшанда. Хуллас, сиздан бениҳоя миннатдормиз.

Йигит Холхўжани комбинат эшигига ташлаб, меҳмонга таклиф қилиб кетди. Ойхўжаев жуда хурсанд эди. Ахир, одамларга шунчалик фойдаси тегаяпти-ю, хурсанд бўлмасин-ми?! У цех томон бораётиб бугун бўш бўлса, Тимирязев кўчасидаги хонадонларни газлаштириш иши қандай бораётганлигини кўриб келишни дилига тугиб қўйди. Область Советига депутатликка сайланаётганида сайловчилар шундай наказ беришган. Идорама-идора юриб, бу ишни бошлаб юборди. Энди охирига етказиши лозим.

Кўпнинг иши учун жон куйдириш, одамларга хизмат қилиш, ҳалоллик ва меҳнатсеварлик хислатлари инсоний фазилатларнинг энг нодирларидир. Ёш ишчи, коммунист Холхўжа Ойхўжаевда ана шу ноёб фазилатларнинг барчаси мужассам.

А. РАҲИМБЕРДИЕВ,
Тошкент область, Бўстонлиқ, райони.

ГАЗЕТХОН ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ПУХТА ТАРТИБ-ИНТИЗОМ УЧУН

КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми материаллари билан совхозимиз меҳнаткашлари атрофлича танишиб чиқмоқдалар. Пленумда илгари сурилган вазифалар меҳнатда ташаббускор, ижтимоий ҳаётда актив кишиларнинг янги авлодини камолга етказишда муҳим роль ўйнайди, албатта. Коммунистик тарбиянинг энг етакчи йўналишларидан бири кишиларда пухта тартиб-интизомни, уюшқоқлик фазилатларини камолга етказишдан иборат. Лекин худди мана шу борада бир қатор муаммолар борки, уларни ҳал қилмай туриб, кутилган самарага эришиб бўлмайди. Мен баъзи корхоналар, ташкилотлар, партия ва совет идораларида иш вақтидан оқилона фойдаланмаслик, кишиларни бекорга овора қилиш фактларини назарда тутмоқдаман.

Бирор иш билан тегишли ташкилотга мурожаат қилувчи энг аввало ўзининг иш вақтидан кечишига тўғри келади. Лекин бир-икки қатнаб, ўз ишини битказа олмаган ходимнинг ҳафсаласи пир бўлади, ишидан барака кетади. Унинг илтимоси ёки мурожаатномасини ишчанлик билан ҳал қилиши лозим бўлган мансабдор ўртоқлар эса иш вақтида «мажлис», «йиғилиш», «совет» сингари баҳоналар билан жойларида ўтирмайдилар.

Шуни ҳисобга олиб, ҳар бир ташкилот ва муассасада «Таклиф ва мулоҳазалар» дафтари юргизишни таклиф қилардим. Бу дафтардаги ёзувлар мазкур муассаса фаолиятининг барометри бўлиши мумкин эди. Ўйлайманки, бошқа бир қатор воситалар сингари бу тадбир ҳам бошқарув аппарати ишини тартибга солишга, ҳар бир иш жойида пухта интизом ўрнатишга хизмат қилган бўлур эди.

Ҳ. ИБАЕВ,
иқтисодчи.
Жиззах область, Октябрь район, «Уч қаҳрамон» совхози.

ДЕПУТАТ ВА ҲАЁТ

ЗАМИН — МЕҲРИМИЗ ВА МЕҲНАТИМИЗ БИЛАН САХИЙ

Қизилтепа районидаги «Москва» колхозининг механизатори, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Тўйбиби БОБАНАЗАРОВА КПСС Марказий Комитети июнь Пленумида кўтарилган муҳим масалалардан бири — меҳнат тарбияси, касбга меҳр уйғотиш ва унинг амалий аҳамияти ҳақида ўз мулоҳазаларини ҳикоя қилади.

— Ер ҳамма бойликларимизнинг, ризқи-рўзимизнинг манбаидир. Ундан асраб, авайлаб фойдаланишимиз, ерга муносабат кўр-кўрона бўлмаслиги учун ҳаракат қилишимиз лозим. Заминимизнинг имкониятлари эса бекиёсдир. Олимларнинг фикрича, оқилона агротехника, органик ва минерал ўғитлардан тўғри фойдаланиш, экинларнинг навини яхшилаш, сувни билиб сарфлаш йўли билан еримиз саховатини муттасил ошириб бориш, ҳосилдорликни ҳозиргидан 3—4 баравар кўпайтириш мумкин. Бундан ортиқ мўъжиза бўладими! Аммо бу мўъжизанинг калитини топа билиш керак. Калити эса, менимча, меҳнатдир, инсоннинг меҳнат фаолиятидир.

Олисга бормайлик. Бундан 15 йил муқаддам бизнинг бригадамиз ерларида пайти келиб 50 центнердан пахта етиштирилади, деганда ҳеч ким ишонмас эди. Чунки деҳқонлар доим ўз тажрибаларига таяниб иш тутишади. Эллигинчи йилларнинг бошларига қадар буғдой экилиб, кейин 15 йил мобайнида пахта етиштирилаётган майдонлардан 30 центнерлик ҳосил минг машаққат эвазига олинарди. Уни 5—6 центнерга кўтариш катта орзу эди.

Ўтган йили бригадамиз ҳар гектар ердан 55 центнердан ингичка толали пахта олди. Қизиқ ер, майдонимиз ўзгармаган, асосан ўша одамлар ишлаётган бўлса, қайтанга оқ пахтадан ингичка толали пахта кўпроқ меҳнат талаб қилса-ю, ҳосилдорлик қарийб икки баравар ошса?! Бироқ мўъжиза юз бердими ёки янгилик ўйлаб топилдими? Йўқ, албатта. Энг аввало, деҳқончилик маданияти юксалди. Ижрочилик интизоми мустаҳкамланди. Бунинг натижасида алмашлаб экиш тўла ўзлаштирилди. Шу пайтга қадар бригадамиз ва колхозимиз экин майдонлари алмашлаб экишда икки марта тўлиқ ротациядан ўтди. Беда икки-уч йил мобайнида ҳар гектар ерда 20 тоннага яқин органик ўғит, бундан ташқари 350 килограмм атрофида соф азот қолдиради. Бу эса пахта ҳосилдорлигини оширишда жуда катта аҳамиятга эга.

Ерларни яхшилаб, ҳосилдорликни оширишнинг омиллари кўп. Бу омиллардан оқилона фойдалансак, еримиз гуллаб-яшнайверади. Бу кўп жиҳатдан биз механизаторларнинг меҳнатига, ерга бўлган муҳаббатимизга ҳам боғлиқ. Чунки қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида механизатор асосий куч бўлиб қолди.

Мен механизаторлар тайёрлаш курсини 1968 йилда тугатиб, ўзимизнинг хўжалигимизга келган эдим. Пахта терими арафаси. Колхоз бош инженери мени таниқли механизатор Акром Шарипов ҳузурига бошлаб келиб, шогирдликка тавсия қилди. Акром ака менга бошдан-оёқ разм солиб чиқди-да, бир неча савол берди. Ҳаяжонланганимдан уддалаб жавоб қила олмадим.

— Бу қиздан механизатор чиқмайди, — деди Акром ака. Бош инженер ва колхознинг бошқа раҳбарлари илтимос қилганларидан сўнггина устозлик қилишга рози бўлди.

Орадан бир неча йил ўтгач, шундай дейиш таъбир жоиз бўлса, ер билан анчамунча тиллашадиган бўлиб қолганимдан кейингина Акром ака менга нима учун ишонмаганини тушуниб етдим. У киши ҳар бир асл пахтакор каби не-не машаққатлар билан етиштириладиган ҳосилнинг пайхон бўлишини истамаган. Ҳақиқатан ҳам «зангори кема»ни биринчи бор пахтазорга олиб кирганимда тоза тера олмаган эдим. Акром ака ўзи каби маҳорат билан ишлайдиган бўлишим учун кўп нарсани ўргатди. Энг аввало, меҳнатни севишни, бошқаларнинг меҳнатини қадрлашни ўргатди.

Ҳамкасбларимнинг ҳаммаси ҳам тонгни пахтазорда қаршилашни хуш кўрсалар керак деб ўйлайман. Айниқса, ғўза тиззадан ошгандан кейин унинг файзи бўлакча. Трактор рулини бошқариб борар экансан, ернинг нафас олишини аниқ ҳис қиласан. Тупроқ ва ғўза ҳиди соф ҳавога қоришиб, қалбингни ёриштириб юборади. Замин гўё меҳнат қилишга, меҳнат қилганда ҳам меҳр билан ишлашга даъват этаётгандек бўлади. Бу туйғудан руҳинг тетиклашади, меҳнатингга барака киради. Шундай кезларда ҳам графикни бажариш ҳақида ўйлаб, ернинг нафас олишини ҳис этмаган кишидан асл механизатор, чиқмаса керак, деб ўйлайман.

Яқинда колхозимизда шундай воқеа юз берди. Учинчи бригада механизатори Ҳамдам Расуловнинг иш фаолияти кўпчилик ўртасида муҳокама қилинди. Тракторни бошқариш унга ман этилди. Бунинг сабаблари кўп эди. Энг аввало у тартиб-интизомга риоя қилмасди, демак ерга, ўз касбига муҳаббати йўқ эди. Бошқаларнинг меҳнатига ҳурмат билан қарамасди.

Муҳокама вақтида хўжалигимизнинг тажрибали механизаторлари қатори мен ҳам бошимни қуйи солиб ўтирдим. Чунки ҳамкасбимизнинг нуқсонларини билардим, унинг хатоларини юзига солмай, ўзи тушунар, хатоларини тузатар деб ўйлаган битта мен эмас эдим. Бу кўнгилчанлик ерларимизга, колхозимизга жуда қиммат тушганлигини шу муҳокама пайтида чуқур англадим. Ахир у ҳайдаган, ишлов берган ерлар 5—10 центнердан кам пахта берди, бунинг устига тракторни аямади, бир кишининг ҳалол ишламаганлиги оқибатлари ана шунча.

Мен келтирган бу мисол жузъий ҳолдек, уни кўпчилик эътиборига ҳавола этиш, арзимасдек, туюлар, лекин биз улкан режаларни амалга ошириш ҳақида ўйлаб, оддий бўлиб кўринган камчиликларга эътибор бермаймиз. Бу катта хатоларга олиб келишини унутиб қўямиз.

Бошқа ҳар қандай ишда бўлгани каби деҳқончиликда ҳам шунчаки меҳнат қилиш наф келтирмайди. Меҳрингни сарфламасанг, ер ўз саховатини кўрсатмайди. Меҳнат қилиш билан бирга ерни севиш, бутун меҳрини унга бахшида этиш механизаторнинг бурчидир.

Устозим А. Шариповнинг ҳар гал чигит экиш олдидан ҳаяжонланиши сира ёдимдан чиқмайди. Бундай пайтларда унинг юзлари ёришиб кетарди. Трактор ва агрегатларнинг яхши созланганлигини билса-да, қайтадан текшириб чиқар, дафтар варағидек текис далага обдон разм солар, ўрганар эди. Чигит экишга киришишдан олдин эса бир сиқим тупроқни қўлига оларди. Назаримда Акром ака ана шундай пайтларда ернинг қалбини, юрак уришини тинглаётгандек туюларди менга.

Колхозимизда 38 механизатор бор. Ҳар бирига ўрта ҳисобда 32 гектардан пахта майдони тўғри келади. Улар ўзларига биркитилган майдонларда чигит экишдан тортиб ҳосилни йиғиб-териб олишгача ҳамма ишларни асосан ўзлари бажаришади. Мен бу ўринда сувчилар ва бошқа пахтакорлар меҳнатини камситаётганим йўқ. Механизаторга трактор ишониб топширилган, унинг қўлига техника бериб қўйилган. Асосий ишлар эса техника кучи билан бажарилади. Ерларнинг механизаторларга биркитиб қўйилиши, биринчидан, ўз меҳнатлари самарасини яққол кўриш имконини берса, иккинчидан, бу жуда катта масъулият юклайди. Чунки, колхоздаги ҳар бир киши қайси участкада ким ишлашини яхши билади.

Хўжалигимизда эл-юрт ўртасида обрў-эътибор топган механизаторлар кўп. Берди Солиев, Жаббор Иброҳимов, Жалол Ғафуров сингари ажойиб ҳамкасбларимизни колхозимиздагина эмас, районимизда ҳам энг тажрибали дала гвардиячилари сифатида яхши билишади. Уларнинг меҳнатлари юксак мукофотларга сазовор бўлган, улар етиштирган шогирдлар илғорлар сафидан ўрин олиб, ўз касбларининг устаси бўлиб боришмоқда.

Айтмоқчиманки, бизда ёш механизатор кадрлар тайёрлаш яхши йўлга қўйилган. Меҳнат анъаналари доимо ишончли қўлларга ўтади. Лекин афсус билан шуни айтишга мажбурманки, механизаторлар тайёрлаш курсларини, ҳатто ҳунар-техника билим юртларини тугатиб келган ёшларнинг кўпчилиги ўз касбининг алифбосини хўжаликка келгандан кейин ўрганмоқда. Ҳолбуки, улар чуқур билимлари, ёшлик шижоати билан далага чиққан дастлабки кундан бошлабоқ иш жараёнимизга янгилик киритиши, ижодий меҳнат қилиши керак эди.

Ёшларга касб ўргатишдаги бундай камчиликларни тугатиш, таълим-тарбия ишларини яхшилаш, ўқишни замонавий методлар асосида олиб бориш, практика билан чамбарчас боғлаш ҳаёт талаби бўлиб қолди. Партиямиз Марказий Комитетининг июнь Пленумида ўқув юртларида таълим-тарбия ишларини яхшилашга алоҳида эътибор берилганлиги бежиз эмас. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов шу Пленумда сўзлаган нутқида «Таълимни унумли меҳнат билан боғлаб олиб бориш — яхши тарбия воситасидир» дегани да минг марта ҳақдир.

Иккинчи масала. Ҳунар-техника ўқув юртларини ҳар йили кўплаб қизлар битириб чиқишяпти. Лекин механизатор хотин-қизлар сафи тобора камайиб кетяпти. Районимизда ҳам, областимизда ҳам хотин-қизларнинг шу шарафли касбни пухта эгаллашлари ва уни давом эттиришлари учун шарт-шароит яратиб бериш тўғрисида қайғуриш керак.

Ҳозир республикамизнинг барча пахта майдонларида бу йилги ҳосил учун кураш қизғин давом этмоқда. Бизнинг «Москва» колхозимиз пахтакорлари ҳам бу курашнинг олдинги сафида бормоқдалар. Ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида улар ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил кўтариб, давлатга жами 5200 тонна ингичка толали пахта етказиб берадилар. Бу маррани забт этишга деҳқонларимизнинг ишончи комил. Негаки, бу йил баҳор яхши келди. Чигитни ўз вақтида ундириб олдик. Учинчи комплекс ишлов берилаётган ғўзалар кун сайин яшнаяпти. Албатта, деҳқончиликда қийинчиликлар бўлмай иложи йўқ. Лекин меҳнатга ташна одамларимиз қийинчиликларни енгиб, мажбуриятга яраша ҳосил етиштириш учун заминимизга меҳр билан тер тўкмоқдалар. Омилкорлик, ташаббускорлик, меҳр-муҳаббат билан қилинган меҳнат ҳамма вақт самарасиз қолмайди. Заминимиз меҳнат билан саховатли, элимиз меҳнат билан бой-бадавлат бўлаверади.

Илғорлар тажрибаси — мулкимиз

Маҳорат мактаби

▲ Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхоз-техникумидаги республикада донг таратган маккажўхорикор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Найим Маматқодиров далаларида Андижон деҳқонлари маҳорат сабоқларини ола бошладилар. Унинг ташаббуси билан бу ерда илғор тажриба мактаби ташкил этилди. Мактабнинг дастлабки машғулотида бригада меҳнатчилари коллектив пудрат методини жорий этиш, маккажўхорини саноат негизида етиштириш, суғориладиган ҳар гектар ердан самарали фойдаланиш тажрибаси билан ўртоқлашдилар. Мактаб йил бўйи ишлайди.

Пудрат усулида

▲ Поп районидаги «Коммунизм» колхозида Раҳматилла Муродуллаев бригадаси учинчи марта колхоз «Ҳурмат тахтаси»га ёзилди. Коллектив тўртинчи культивацияни муваффақиятли ўтказганлиги учун ана шу шарафга муяссар бўлди. Ғўзаларнинг ялпи гуллаши деҳқонлар куч-ғайрати самарадорлигининг ёрқин тасдиғи бўлди.

Муродуллаев бригадаси мана, бир неча ойдирки, бригада пудрати методи асосида ишламоқда. Барча деҳқонлар агротехника тадбирларини тез ва сифатли ўтказишдан манфаатдордирлар. Улар қўриқ ерларнинг ҳар гектаридан камида 35 центнер «оқ олтин» олишни мўлжалламоқдалар.

(ЎзТАГ мухбири).

БАРАВЖ ҒЎЗАЛАР

Косон районидаги «Ленинград» совхози заршунослари бу йил 2300 гектар ерда ғўза ўстирмоқдалар. Шунинг 700 гектарида ипак пахта етиштириляпти. Ғўза парваришини эрта бошлаб юборган механизатор ва сувчилар айни пайтда масъулиятни сезганлари ҳолда ҳар туп ниҳолни меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Ғўзалар эса баравж ривожланмоқда.

Совхозда иш бригада пудрати асосида ташкил этилганлиги ўзининг самарасини кўрсатмоқда. Ғўзани культивация қилиш ва озиқлантиришда аъло сифат таъминланяпти. Бу йил ҳар гектар ердан 55—60 центнердан пахта етиштириш учун курашаётган Соим Ҳасанов, Тилов Эгамбердиев, Хайрулла Рустамов бошлиқ бригадаларнинг ғўзаси шоналай бошлади.

Ғўзани культивация қилишда 46 механизатор, суғоришда 300 сувчи алоҳида жонбозлик кўрсатиб ишлаяпти. Ражаб Ҳамроев, Жалил Жамилов Ҳамро Баротов, Ҳикмат Хўжақулов каби дала гвардиячилари ғўза қатор ораларига кенг ва чуқур ишлов бермоқдалар. Улар кунига 8—10 гектар майдондаги ўсимлик қатор ораларини ишловдан чиқармоқдалар.

— Бу йил 7,5 минг тонна «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олганмиз, — деди совхоз директори Маҳмуд Шарипов, — Шунга кўра пахтакорларимиз бугунги кунда дала ишларини ҳар томонлама уюшқоқлик билан ташкил этиб, яхши натижаларга эришяптилар.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

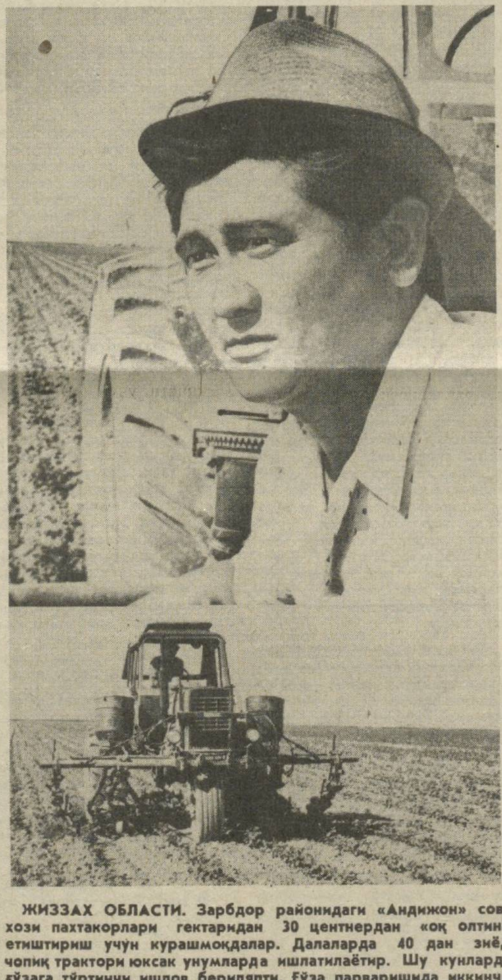

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИ. Зарбдор районидаги «Андижон» совхози пахтакорлари гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун курашмоқдалар. Далаларда 40 дан зиёд чопиқ трактори юксак унумларда ишлатилаётир. Шу кунларда ғўзага тўртинчи ишлов берилялти. Ғўза парваришида иккинчи бўлимнинг Бекбой Ғойипов етакчилик қилаётган бригадаси азаматлари пешқадамлик қилишяпти. Бу бригада аъзолари ҳар гектар ердан 35 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олишган. Суратларда: илғор бригада бошлиғи Б. Ғойипов ва ғўзага ишлов бериш.

А. Тўраев фотолари.

Мўл-кўл ем-хашак учун

ЯНГИЛИК ШАРОФАТИ

Колхозимизда кейинги йилларда чорвачиликка алоҳида эътибор берилаётганлиги туфайли мўл-кўл маҳсулот етиштиришга эришиляпти. Бу йилги муваффақиятларимиз ҳам чакки эмас. Ўтган беш ойдаёқ давлатга гўшт, сут, тухум сотиш бўйича белгиланган 6 ойлик планларни ортиғи билан бажардик. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан гўшт сотиш 10 процент, сут 17 процент, тухум 10 процент ўсишга эришилди. Хўш, бундай ютуқлар боиси нимада?

Бу аввало хўжалигимизда озуқа жамғариш ва уни сифатли сақлашга катта аҳамият берилаётганлигидир. Кейинги йилларда колхоз правлениеси маккажўхорикорлик, лавлагичилик ва бедачиликни ривожлантириш бўйича ибратли ишларни амалга оширишга эришди.

Аввало шуни айтиш керакки, колхозимизда бир неча йиллардан буён махсус бедачилик бригадаси самарали ишлаяпти. Мен бошчилик қилаётган коллективнинг ўн икки аъзоси мўл-кўл хашак жамғариш, айниқса, беда ҳосилдорлигини оширишда анчагина тажриба тўплашган.

Шунга асосланиб беда парваришини доимо ўз вақтида сифатли ўтказамиз. Ўтган йили кузда ҳам 285 гектар бедапоя минерал ва маҳаллий ўғит билан тўла озиқлантирилди. Парвариш қишда ҳам тўхтатилмади, баҳорда эса кучайтирилган график асосида олиб борилди. Шунинг учун ҳам беда тез ривожланди, бўлиқ бўлди.

Беданинг биринчи ўримини уюшқоқлик билан қисқа муддатда ниҳоясига етказдик. Бултур биринчи ўримда бригадамиз аъзолари ҳар гектаридан 55 центнердан пичан йиғиштириб олишган бўлса, бу йил ушбу кўрсаткич 70 центнерга тўғри келди.

Бригадамизда кейинги йилларда беда пичанини қуритиш-сақлашда диққатга сазовор янгилик жорий этдик. Беда «КИР-1,5» механизми билан ўрилгандан кейин аввалгидек майдонда қолдирилмайди. Ўша заҳотиёқ тележкаларга ортилиб, қишлов жойига ташиб келтирилади. Махсус майдонларга ёйилади ва яхшилаб қуритилади, яъни вақти-вақти билан ағдарилиб турилади. Шундан сўнг пичан ғарам қилинади.

Бултур етиштирилган беданинг 50 проценти ана шу усулда қуритилиб, сақланган эди. Бу йил жами ҳосилни шундай метод билан ғарам қилишни назарда тутяпмиз. Тажриба шуни кўрсатадики, ўрилган беда тезда ташиб олинса, оби-тобида қуритилса, сўнгра ғарам қилинса, аввало, исрофгарчиликнинг олди олинади, иккинчидан, беда таркибидаги фойдали моддалар — коротин, протеин тўла сақланиб қолади, пичан тўйимли бўлади. Бу кўп гўшт, мўл сут демакдир.

Бригадамиз аъзолари шу кунларда парваришни қизғин давом эттирмоқдалар. Биз бу йил ўртача ҳосилдорликни гектар ҳисобига 220 центнерга етказишга аҳд қилганмиз. Бор билим ва тажрибамизни ишга солиб, бу маррани сўзсиз эгаллаймиз.

А. АМИРОВ,
Пастдарғом районидаги «Ленинобод» колхозининг бедачилик бригадаси бошлиғи.

ПЛАНЕТАНИНГ БИР КУНИ

ЛЕНИН ЙЎЛИДАН

СССРнинг мақсади шунчаки урушнинг олдини олишдангина иборат эмас. КПСС, Совет давлати халқаро муносабатларни тубдан соғломлаштиришга, шу муносабатлардаги жамики яхши негизларни мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга интилмоқда. Чет эл оммавий ахборот воситаларида КПСС Марказий Комитети Пленуми билан СССР Олий Советининг сессияси якунлари хусусида билдирилаётган кўпдан кўп фикр ва мулоҳазаларнинг асосий маъноси мана шундан иборат.

Тинчлик учун изчиллик билан тинимсиз курашиш тўғрисидаги йўл-йўриқ, Лениннинг Тинчлик тўғрисидаги Декрети қабул қилинган пайтдан бери совет ташқи сиёсатининг жонтани бўлиб келмоқда, деб уқтиради болгарияда чиқадиган **«Работническо дело»** газетаси. СССР партия Пленуми ва парламенти ишининг якунлари шу фикрнинг ёрқин исботи бўлиб хизмат қилади. Москванинг янги тинчликсеварлик ташаббуслари милитаризм кучлари йўлига қўйилган қудратли тўсиқдир. Совет кишилари иқтисодий зафарларнинг янги марраларини белгилаб, ўз Ватанининг қудратини мустаҳкамлаш ҳақида ғамхўрлик қилиб, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар, тарих жараёнига тўсқинлик қилишга, халқлар тинчлиги ва озодлигининг суянган тоғи бўлмиш реал социализмнинг кучайиб бораётган таъсирига йўл бермасликка уринаётган империалист кучларнинг агрессив сиёсатига қарама-қарши бўлиб турибдилар.

Совет Иттифоқи сиёсатининг олижаноб мақсадларини рўёбга чиқаришда Ю. В. Андропов буюк роль ўйнамоқда, деб таъкидлайди Венгриянинг **«Непсабадшаг»** газетаси. Унинг КПСС Марказий Комитети Бош секретари лавозимида социализм, тинчлик ва тараққиёт манфаатлари йўлидаги кўп қиррали фаолияти бутун дунёда астойдил ҳурмат билан кузатиб турилибди. Ю. В. Андропов СССР Олий Совети Президиумининг Раиси юксак лавозимига сайланганлиги совет коммунистларининг, бутун совет халқининг унга ишончи ифодасидир.

ГДРдаги **«Нойес дойчланд»** газетаси Москвадан олинган хабарни «Ю. В. Андропов — Ленин типидаги раҳбар» — сарлавҳаси остида эълон қилди. КПСС билан Совет давлатининг халқаро вазиятни соғломлаштириш, воқеалар ривожини яна кескинликни юмшатиш, термоядро фалокатининг олдини олиш томон буриб юбориш мақсадини кўзловчи қатъий, изчил йўли Ю. В. Андроповнинг фаолияти билан чамбарчас боғланган.

Социализм мамлакатларининг ҳамкорлиги ва жипслигини мустаҳкамлаш КПСС билан Совет давлати халқаро фаолиятининг энг муҳим соҳаси эканлиги яна тасдиқланди, деб ёзади Вьетнамдаги **«Нян зан»** газетаси. Ҳозирги вақтда синфий душман социализмга қарши сиёсий ва иқтисодий характердаги душманлик ҳаракатларини қилмоқда, мафкуравий ғаламислик ишлатмоқда, халқаро муносабат практикасида йўл қўйиб бўлмайдиган қўпорувчилик ҳаракатларини ва бошқа усулларни ишга солмоқда. Бироқ, Москвада обрў-эътибор билан маълум қилинганидек, социалислик ҳамдўстлик ўзининг олға томон қилаётган ҳаракатига халақит берувчи ҳамма тўсиқларни муваффақиятли равишда бартараф эта олишини сўзи билан ҳам, иши билан ҳам неча бор исботлаган. Бизнинг ўз чегараларимиз дахлсизлигини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш, ҳамдўстликни вужудга келтирган ҳамма бўғинларнинг пишиқ-пухталигини таъминлаш, социалистик ғалабаларни ҳимоя қилиш йўлидаги азму қароримизга ҳеч ким шубҳаланмай қўя қолсин. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг халқлари қардош мамлакатлар ўз бирлигини кўз қорачиғидек эҳтиёт қилиб асрайдилар, деб Москвада янграган баёнот билан тўла-тўкис бирдамдирлар.

Францияда чиқадиган **«Монд»** газетаси СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико қилган докладга тўхталиб, қуйидагиларни ёзади: «унинг нутқида СССРнинг энг муҳим проблемалар хусусидаги позицияси батафсил баён этиб берилди. А. А. Громико Америка маъмуриятининг сиёсатини кескин танқид қилди. Айни вақтда у Совет Иттифоқининг Франция, ГФР билан ва Ғарбий Европадаги бошқа мамлакатлар билан ҳамкорликни давом эттиришга тайёрлигини билдирди». Газета СССРнинг Яқин Шарққа бағишланган халқаро конференция чақириш тўғрисидаги таклифи муҳимлигини таъкидлайди.

«Совет Иттифоқи, — деб ёзади Англияда чиқадиган **«Таймс»** газетаси, — бундан илгари АҚШга ядро қуролларини ўзаро кўпайтирмасликни таклиф қилган эди. Энди Москва ядро қуролига эга бўлган ҳамма давлатлар шундай қадам қўйишларини таклиф қилмоқда».

«Гарчи кейинги кунларда ташқи сиёсат соҳасида Москвада айтилган гапларда Америка сиёсати шаънига кескин танқид сўзлар айтилган бўлса ҳам, айни вақтда бу гаплар СССРнинг Қўшма Штатлар билан муносабатларни яхшилаш истагидан далолат беради, — деб таъкидлайди Ғарбий Берлиндаги **«Тагес-Шпигель»** газетаси. — Кремль Оқ уйни СССРдан устунликка эришишга интилмай, қурол-яроғлар проблемалари юзасидан ҳалол музокаралар олиб боришга чақирди».

Социализм айни капитализм билан тинч мусобақа шароитида ўз устунлигини пировард натижада исботлашига Ю. В. Андропов қатъий ишонч изҳор этди, деб уқтиради Португалияда чиқадиган **«Диару»** газетаси. СССР — ҳарбий соҳада мусобақа қилишга асло тарафдор эмас, империализм эса унга худди шундай қилиш йўлини тиқиштирмоқда.

«Ю. В. Андроповнинг нутқида, — деб ёзади **«Лос Анжелес таймс»** газетаси, — Москванинг социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари манфаатларини қаттиқ туриб ҳимоя қилишга аҳд қилганлиги яна таъкидланди. СССР АҚШ бошчилигидаги империализм кучлари ҳарбий устунликка эришишларига ва шу тариқа Ер юзидаги тинчликка хавф-хатарни кучайтиришларига йўл қўймаслигини билдирди». «Рейган маъмурияти Москвада қаттиқ танқид қилинди», — деб хабар қилади **ЮПИ** агентлиги. «СССР Олий Советининг сессиясида Вашингтоннинг сиёсати қурол-яроғлар устидан контроллик ўрнатиш масалаларида музокаралар боши берк кўчага кириб қолганлигининг ва хатарли регионал можароларнинг энг катта сабабчиси, деб таърифланди», — деб ёзади **«Нью-Йорк таймс»** газетаси.

«КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ҳам, СССР Олий Советининг сессияси ҳам уруш хавфини таг-туби билан тугатишни, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашни ўз ташқи сиёсатига асос қилиб олган Совет Иттифоқи бундан буён ҳам турли социал системаларга мансуб мамлакатлар билан тинч-тотув яшаш йўлини давом эттиравершини яна намойиш этди», — деб уқтиради Япониядаги **«Асахи»** газетаси. (ТАСС).

ХАБАРЛАР ОҚИМИДАН

БЕРЛИН. Фрейберг кончилик академияси ўтказаётган анъанавий «Кончилар ва металлурглар кунлари» Карл-Маркс-Штадт округидаги Фрейберг шаҳрида ниҳоясига етди. Бу кунларда 17 мамлакатдан, шу жумладан, Совет Иттифоқидан келган бир мингдан кўпроқ олим ва мутахассис иштирок этди.

Академик А. Е. Ферсманнинг фаолиятига бағишланган коллоквиум кунлар программасида алоҳида ўрин эгаллади. Бу йил ана шу олим туғилган куннинг 100 йиллиги нишонланмоқда. Коллоквиум иштирокчилари таниқли совет олими фундаментал илмий билимларни ривожлантиришга катта ҳисса қўшганлигини таъкидладилар.

БАЙРУТ. Исроил босқинчилари Ливаннинг жанубидаги Аббосия деган жойда тинч аҳолидан 30 кишини қамоққа олганлар. Ливан миллий ахборот агентлиги ана шуни хабар қилиб, қамоққа олинган кишилар орасида маҳаллий мактаб ўқитувчиси ва 20 нафар ўқувчи борлигини таъкидлайди.

ДЕҲЛИ. АҚШнинг Деҳлидаги элчихонаси олдида Вашингтоннинг Ҳиндистон ички ишларига аралашувига қарши оммавий норозилик намойиши бўлиб ўтди. Намойиш Ҳиндистон пойтахти касаба союз ташкилотларининг даъвати билан ўтказилди. Американинг Деҳлидаги элчиси Г. Барнснинг яқинда айтган гаплари меҳнаткашларда қаҳр-ғазаб туғдирди. Г. Барнс Шимоли-Ғарбий Панжоб штатини Ҳиндистондан ажратишга уринаётган экстремистларга АҚШ бераётган кенг мададни оқлашга уринди. Элчихона дарвозаси олдида митинг ўтказилди. Митинг қатнашчилари АҚШнинг мамлакатдаги вазиятни беқарор қилиш, Ҳиндистон ҳукуматининг обрў-эътиборига путур етказиш йўлидаги уринишларини кескин қораладилар. Улар АҚШ президенти Р. Рейган номига мактуб йўллаб, Ҳиндистоннинг ички ишларига аралашишни тўхтатишни талаб қилдилар.

(ТАСС).

МПЛА — МЕҲНАТ ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ЛУАНДА. (ТАСС). Бу ерда МПЛА — Меҳнат партияси Марказий Комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Ангоп ахборот агентлигининг хабар қилишича, пленумда Ангола Халқ Республикасининг гражданлиги тўғрисидаги қонун лойиҳаси, интизомни мустаҳкамлаш учун, чайқовчиликка ва бошқа ҳуқуқ-тартиботни бузишларга қарши кураш масалалари кўриб чиқилган.

МПЛА — Меҳнат партиясининг Марказий Комитети мамлакатдаги сиёсий, ҳарбий, социал-иқтисодий аҳволни, шунингдек, ҳозирги халқаро вазиятни таҳлил қилди. Пленум иштирокчилари давлат аппарати, партия ташкилотлари, партия ёшлар ташкилоти фаолиятининг актуал проблемаларини муҳокама қилдилар.

Пленум якунлари тўғрисидаги ахборотда ҳозирги вақтда ангола халқи олдида республикани социал-иқтисодий ривожлантириш соҳасида ғоят муҳим вазифалар турибди, дейилади. МПЛА — Меҳнат партияси Марказий Комитети кенг халқ оммасини янги жамият қуриш режаларини бажариш учун сафарбар этиш кампаниясини бошлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

ҚАРОВСИЗ БОЛАЛАР

Ҳозирги вақтда Лотин Америкасида қаровсиз болалар қарийб 40 миллионга етган, деб эътироф қилди яқинда БМТ болалар фонди раҳбарларидан бири Петер Такон. Дарҳақиқат мавжуд маълумотларга кўра, Бразилиянинг ўзидагина 20 миллион қаровсиз бола бор. Колумбияда 14 ёшгача бўлган шундай болалардан 4 миллиони оғир меҳнат қилиб кун кечиришга мажбур бўлмоқда. Қаровсиз болалар проблемаси, деб таъкидлайди П. Такон, Лотин Америкасида энг кескин проблемалардан биридир. Буни ҳал этиш учун жуда кўп йиллар керак бўлади.

ИШСИЗЛИК ПРОБЛЕМАСИ

Шу йилнинг охирига бориб Германия Федератив Республикасида ортиқча кишилар 2,8 миллионга етади ва булар мамлакатдаги жами меҳнатга қобилиятли аҳолининг 10 процентини ташкил этади. Ғарбий Германиядаги бешта етакчи иқтисодий институт томонидан тайёрланган жаҳон экономикасининг аҳволи ва уни ривожлантириш истиқболлари тўғрисида бу ерда эълон қилинган ҳисоботда ана шу маълумотлар келтирилади.

ИҚТИСОДИЙ ҚИЙИНЧИЛИКЛАР СИРТМОҒИДА

Буюк Британиянинг Европа иқтисодий ҳамжамиятида қатнашиши Англия экономикасига қўшимча қийинчиликлар келтирмоқда, мамлакатда ишсизлар армиясининг кўпайиб боришига олиб келмоқда. Лейбористлар партияси миллий ижроия комитетининг аъзоси Барбара Касл хоним Брюсселда сўзлаган нутқида шуларни алоҳида қайд этиб ўтди. «Башарти Англия ҳозирги шароитларда «Умумий бозор» составида қоладиган бўлса, у вақтда бундан кейинги икки йил мобайнида мамлакатда ишсизлар сони 5 миллион кишигача етади».

Буюк Британиянинг Европа иқтисодий ҳамжамиятида қатнашиши, деди у яна, мамлакатда янги иш ўринларини вужудга келтиришга, миллий индустрия эҳтиёжлари учун ажратиладиган маблағларни кўпайтиришга қаратилган сиёсат ўтказиш имкониятини бутунлай йўққа чиқаради.

МАОРИФ СИСТЕМАСИДАГИ МУШКУЛЛИКЛАР

Ҳозирги вақтда Ғарбий Берлиндаги маориф системаси маъмурлар ўтказаётган социал эҳтиёжлар учун харажатларни қисқартириш сиёсати сабабли жиддий қийинчиликларни бошидан кечирмоқда. Ҳатто расмий маълумотларга кўра, шаҳарда салкам 1500 ишсиз ўқитувчи бор. Ўқитувчилар ва илмий ходимлар касаба союзининг фикрича, шаҳар сенатининг бундай сиёсати давом этадиган бўлса, 1985 йилга бориб ишдан маҳрум бўлган ўқитувчилар сони камида 5 минг кишигача етади.

СССР Большой театри балет труппасининг Тошкент гастроллари

УЛКАН САНЪАТ

Меҳмонларнинг дил сўзлари

Аввал хабар қилганимиздек, республикамиз пойтахти Тошкентнинг энг муҳташам зали — Владимир Ильич Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройида СССР Большой театри балет труппасининг гастроллари бошланди. Дўстларимиз Тошкентга олиб келган спектакллар ижрочилари орасида таниқли санъаткорлар бор. Махсус мухбиримиз улар билан учрашиб, дил сўзларини ёзиб олди.

ХИЗМАТИНГИЗДАМИЗ

Ирина ПРОКОФЬЕВА,
балерина

Мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида катта воқеа қайд қилиниб турган кунларда, яъни КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми қарори ва ҳужжатлари бутун совет халқи томонидан қизғин кутиб олиниб, янги ишларга, юксалишларга интилинаётган шу тарихий дамларда Ўзбекистонда, Тошкентда гастролда бўлишимиз ижодимизда унутилмас воқеа бўлиб қолади. Биз бу ерда партия даъватига лаббай деб жавоб бериб, ўз ишида фидойилик намуналарини кўрсатаётган, ўзида юксак инсонийлик фазилатларини мужассамлантирган ажойиб замондошларимизни кўриб турибмиз. Уларнинг азалдан дўстпарвар ва меҳмондўст эканликларини билсак-да, бу улуғ хислат соҳасида дўстларимизга ҳар қанча ҳавас қилса арзийди, деган фикрни такрор-такрор хаёлдан ўтказдик. Ҳа, ўзбекистонлик қардошларимиз коммунистик жамият қураётган совет халқининг энг илғор вакилларидир!

Биз бу ерга катта хурсандчилик ва мамнуният билан ташриф буюрганмиз. Гастролимиз қадимий ва ҳамиша навқирон, бутун дунёда тинчлик, дўстлик ва қардошлик шаҳри деб довруғ таратган қадрдон Тошкентнинг қутлуғ 2000 йиллик тўйига аталган. Шу боисдан ижодий сафар репертуарини энг яхши балетлардан тузганмиз. Бу асарларнинг иккитаси на фақат совет балети санъатининг, балки, бутун жаҳон балет санъатининг ноёб намуналаридандир. Ахир, «Жизель», «Шопениана» балетидан завқланмаган театр мухлиси борми?! Учинчи спектакль музикасини ўзбекистонлик композитор, ажойиб истеъдод соҳиби, бизнинг қадрдон дўстимиз Улуғбек Мусаев ёзган. Машҳур «Кашмир қўшиғи» қиссасига ёзилган бу асар СССР Большой театрининг энг мароқли, энг севимли балети бўлиб қолди. Репертуардан тушмай келаётган «Ҳинд достони»га интилаётган томошабинларнинг ҳамон кети узилмайди

Коллективимиз ана шундай ёрқин спектакллар билан қадрдон Тошкентни, азиз ва ҳурматли тошкентликларни муборакбод этаётганидан мамнун.

Тошкентда Алишер Навоий номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Ўзбек Давлат академик Катта опера ва балет театри ижод қилади. Биз бу моҳир коллектив билан узоқ йиллардан бери алоқа қилиб келамиз. Дўстларимиз кейинги йилларда ажойиб ютуқларни қўлга киритди. Шахсан мен учун СССР халқ артисти Бернора Қориеванинг репертуари ва ижрочилик маҳорати илҳомбахш. Бернора Раҳимованинг изланишлари, ижоди СССР Давлат мукофоти билан тақдирланган экан, бу ғоятда муносиб мукофот! Ишончимиз комилки, ўзбекистонлик ҳамкасбларимиз репертуар ва ижрочилик соҳасида ҳали кўп ютуқларни қўлга киритадилар, партия ва ҳукуматимизнинг, халқимизнинг олқиш-эътиборига кўп бор сазовор бўладилар.

Гастроль пайтида қардошларимиз билан яқиндан, тўғрироғи, дилдан суҳбатлашиб, спектаклларимиз ҳақидаги фикр-мулоҳазаларимизни ўртоқлашамиз, келгуси режаларимизни баён қиламиз. Ана шундай гурунглар пайтида биргаликда, ҳамкорликда асарлар яратиш, саҳналаштириш тўғрисида келишиб олсак ажаб эмас. Масалан, бизнинг балетмейстерларимиз Тошкентда, дўстларимиз эса, Москвада балетлар саҳналаштиришга таклиф қилиниши мумкин. Композиторлар ўртасида ҳам шундай ҳамкорликни яхши йўлга қўйиб, давом эттирса бўлади.

Имкониятдан фойдаланиб, барча санъатсевар дўстларимизни яқинлашиб келаётган улкан тантана — Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейи билан қизғин муборакбод этамиз. Спектаклларимизга марҳамат, дўстлар! Хизматингиздамиз!

ЮКСАЛИШ ОМИЛИ

Юрий ВЛАДИМИРОВ,
РСФСР халқ артисти.

Тошкент гастролидан умидимиз катта. Биз бу ерга олиб келган асарлар театримизнинг энг яхши спектакллари ҳисобланади. Бу асарларда ўз вақтида буюк санъаткорлар роллар ижро этган. Уларнинг бетакрор ижрочилиги ҳозирга қадар ўзига хос ижодий мактаб бўлиб келмоқда. Лекин айни шу кунларда саҳнамизда ўйналаётган аксарият балетларнинг ижрочилари асосан ёшлардир. Устозлари раҳбарлигида даставвал спектакллардан парчалар ижро этиб юрган ёшларимизга эндиликда масъулиятли балетларнинг масъулиятли роллари ишониб топширилган. Менинг фикримча, ёшларимиз ишончни оқлашяпти. Шундай бўлса-да, театр ва унинг бадиий совети учун, бутун коллектив учун қардошларимизнинг спектакллар ҳақида билдирадиган фикр-мулоҳазалари ғоятда муҳим ва зарур. Шунинг учун ҳам балет санъатини яхши биладиган, тушунадиган, ажойиб балериналари билан фахрланишни ҳам севадиган ўзбекистонлик томошабинларнинг фикр-мулозаҳаларини эшитишни жуда-жуда истаб турибмиз. Билдириладиган холис фикр-мулоҳазалар, мақтовми, танқидми, қатъи назар, ижодий юксалишда муҳим роль ўйнайди.

Ўзбекистон азалдан санъатсевар, дўстпарвар республика деб довруғ таратган. Шундай юксак маданиятли ўлкада ўз санъатимизни намойиш этаётганимиздан беҳад мамнунмиз.

СУРАТДА: СССР Большой театрининг бир группа санъаткорлари.

В. МОЛГАЧЕВ фотоси.

Ахборот

ДОҲИЙГА ҲАЙКАЛ

САМАРҚАНД. Иштихон райони марказидаги Қизил майдонда В. И. Ленинга ҳайкал ўрнатилди. Оқ мармар билан қопланган постаментга қўйилган Владимир Ильичнинг улуғвор ҳайкали олисдан ҳам кўзга ташланиб туради.

Архитектор А. Гемеджи ва ҳайкалтарош-таъмирловчи М. Гольденберг ўртоқлар ҳайкал лойиҳасини юксак дид ва маҳорат билан яратганлар. Бу монументал ёдгорлик комплексини бунёд этишда «Узколхозстрой»нинг область трестига қарашли Иштихон район колхозлараро механизациялашган кўчма колоннасининг қўли гул қурувчилари астойдил меҳнат қилдилар.

ШАҲАР ҲУСНИДА

НУКУС. Амударё районидаги «Коммунизм» колхозининг марказий посёлкаси йилдан йилга обод бўлиб бормоқда. Бу ерда шаҳар ҳуснидаги агрошаҳарча барпо этилмоқда. Колхоз раҳбарлари қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш маданиятини янада юксалтириш мақсадида хўжаликнинг марказий қўрғонида маданий-маиший ва уй-жой объектларини кўплаб қуришга яқиндан ёрдам бераётирлар.

Сўнгги йилларда бу ерда 120 ўринли болалар боғчаси, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш уйи, 120 номерли автомат телефон станцияси ва бошқа бир қатор объектлар ишга туширилди. Уларнинг ҳаммаси ҳам шу кеча-кундузда қишлоқ аҳолиси эҳтиёжларини тўла қондириш йўлида хизмат қилмоқда. Хўжаликда уч жойда медицина пунктлари ишлаб турибди.

Шунингдек, кооператив усулда колхозчилар учун шахсий уй-жойлар қуриш иши ҳам кенг йўлга қўйилган. Марказий посёлка бош план асосида бунёд этилмоқда. Уни «Узмежколхозпроект» республика институтининг Нукус филиали ишлаб чиққан. Посёлкани барпо этишда «Каракалпакресколхозстрой» трестига қарашли Амударё район колхозлараро механизациялашган кўчма колонна коллективи жонбозлик кўрсатмоқда.

ҚИСҚА МУДДАТДА

ФАРҒОНА. Яқинда Боғдод районидаги «Победа» колхозининг сут-товар фермасида 200 бош соғин сигирга мўлжалланган комплекс ишга туширилди. Смета бўйича қиймати 170 минг сўмлик бу молхонани «Облколхозстрой» трестига қарашли мана шу райондаги колхозлараро механизациялашган кўчма колонна бунёдкорлари ярим рамали йиғма конструкциялардан қисқа муддат ичида битказиб бердилар.

Ишлаб чиқариш жараёнларининг автоматлаштирилганлиги маҳсулот етиштиришни ҳам кескин кўпайтиришга имкон туғдирмоқда.

А. ЗОКИРОВ,
«Узколхозстрой» бирлашмаси матбуот марказининг мухбири.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

СПАРТАКИАДА ҲАММА УЧУН

МАСЪУЛИЯТСИЗЛИК ҚАЧОНГАЧА?

«Ҳар бир пионер, комсомол, йигит ва қизнинг ГТО нишондори бўлишига, физкультура, спорт, туризм билан мунтазам равишда шуғулланишига эришиш лозим. Ёш авлоднинг соғлом манфаатларини собитқадамлик билан шакллантириш,.. жисмоний ва маънавий камолот эҳтиёжларини ёшларга изчиллик билан сингдириш, юксак ирода сифатларини, мардлик ва матонатни, меҳнатга ва СССР мудофаасига тайёр бўлишни тарбиялаш лозим».

(КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Физкультура ва спортнинг оммавийлигини янада ошириш тўғрисида»ги қароридан).

Кейинги йилларда Фарғона областидаги умумтаълим мактабларида жисмоний тарбия дарсларини ўтказишда сезиларли ўзгаришлар юз берди. Кўпгина мактабларда ўқувчиларнинг физкультура дарсларига иштироки мунтазамлигини таъминлаш билан бирга турли мусобақаларда фаолият кўрсатишларига алоҳида эътибор қилинмоқда. Фарғона, Қўқон, шаҳарлари, Олтиариқ, Бағдод, Қува, Ўзбекистон районларидаги қатор мактабларда амалга оширилаётган ишлар таҳсинга лойиқ. Шубҳасиз бу, ўз самарасини бермоқда. Ўқувчи-ёшлар район, область ва республика Спартакиадаларида иштирок этиб, ўз мактаблари спорт шарафи учун астойдил курашдилар.

Лекин область шаҳар ва қишлоқларидаги ҳамма мактабларда ҳам бу борадаги ишлар шу куннинг талабига жавоб беради, деб бўлмайди. Кўпгина мактаблар мустаҳкам спорт базасига эга эмас. Юқори синф ўқувчиларидан разрядли спортчилар ва мастерликка номзодлар тайёрлашда сусткашлик борлиги сезилиб қоляпти. Ўқув йилининг охирги чорагида область мактабларида жисмоний тарбия дарслари қандай ўтказилганлиги кўздан кечирилганда, кўпгина нуқсонлар кўзга ташланди. Сирасини айтганда, қатор районлар ва айрим шаҳар мактабларида жисмоний тарбия машғулотлари ҳамон малакасиз олиб борилаётганлиги маълум бўлди. Баъзи мактабларда эса ёшларни чиниқтириш, кучига куч қўшиш омили бўлган жисмоний тарбия машғулотларини мароқли ва мазмунли ўтишига бепарволик билан қараш оқибатида мавжуд спорт базалари ва иншоотларидан ҳам тўлиқ фойдаланишнинг имконияти бўлмаяпти.

Марғилон областдаги йирик шаҳарлардан бири. Шаҳардаги 25 мактабда 28 мингдан зиёд ўқувчи таълим олмоқда. Билим даргоҳларининг аксарияти замонавий услубда қурилган. Улар 15 спорт зали, ўнлаб баскетбол, волейбол, футбол ва қўл тўпи майдончаларига эга. Лекин ўқувчилардан атиги 13 минг нафаригина жисмоний тарбия дарсларига жалб қилинмоқда. Хўш, ёшларнинг тенг ярмидан кўпроғининг машғулотларга қатнашмаётганлигининг боиси нимада? Улар дарс соатларида нима билан машғул бўлишяпти экан. Бунга шаҳар партия, совет, комсомол ташкилотлари, қолаверса, халқ маорифи бўлими раҳбарлари нима дейишаркин?!

Физкультура машғулотларига ўқувчиларнинг иштироки шу аҳволда бўлса, унинг сифати ҳақида қандай фикр юритиш мумкин? Яна бир фактни келтиришни ўринли деб, ҳисоблаймиз. Шаҳар ҳарбий комиссариати билан шаҳар спорт комитети юқори синф ўқувчилари ўртасида ГТО нормативларини топшириш бўйича текширув ўтказиб, 2, 5, 8, 10, 17-мактабларнинг ўқувчиларидан 10—20 проценти аранг «яхши» баҳога илинганини аниқлади. 40—60 процентгача ўқувчилар «қониқарли», 10—30 процентгача ёшлар «қониқарсиз» баҳоланди.

Жисмоний тарбия дарсини ўтказишдаги бундай камчиликлар Марғилондагина эмас, балки областдаги қатор район мактабларида ҳам борлиги сир эмас. Мабодо бу ҳақда оғиз очгудек бўлсангиз, область халқ маорифи бўлимидаги масъул ўртоқлар амалга оширилаётган «салмоқли ишлар» ҳақидаги рақамларни қаторлаштириб ташлашади.

Маълум бўлишича область мактабларида 1200 дан зиёд олий ва ўрта махсус ихтисосли жисмоний тарбия ўқитувчилари фаолият кўрсатаётган экан. Нима, бу қоғоздаги рақамларми ёки ўқитувчилар ўз устида ишламай қўйишганми? Риштон районидаги А. Набиев номли мактабнинг ўқитувчиси А. Қаландаров олий маълумотга эга. Лекин, у олиб борган машғулотларни кузатиб, кўнглимиз таскин топмади. Ўқитувчи-ю ўқувчилар дарсга формасиз келишибди. Қизиғи шундаки, у дарсларга қатнашмаётган ўқувчиларга ҳам хотамтойлик билан «4» баҳо қўйиб чиққан. Ўқувчилар нима учун бундай баҳо олишганини ҳам билишмайди. Айтишларича, сўнгги чорак якунланаётганлиги сабабли табелни баҳолар билан тўлдириш шарт экан. Афсуски, бундай мисолларни истаганча келтириш мумкин. Хўш, область халқ маорифи бўлими мудири Ж. Мамадалиевни бундай фактлардан бехабар, деб бўладими?

Текширишлардан кейин яна бир қатор жиддий камчиликлар кўриниб қолди. Бу аксарият мактабларда сузиш бассейнларининг йўқлигидир. Чунончи, Фрунзе районида биргина 37-мактаб шундай бассейнга эга. Лекин ўқувчиларнинг 34 процентигина сузишни билади. Сузишни билмаган йигит-қизларнинг ГТО нормативларини бажара олмаслиги турган гап. Бу ҳаммаси жисмоний тарбия ва спортни оммалаштиришнинг асосий пойдевори бўлган спорт базаларини мустаҳкамлашга эътиборсизлик билан қараш оқибатидир.

Ҳозир областдаги 700 дан зиёд умумтаълим мактаби 253 спорт зали, 300 дан кўпроқ футбол майдони, 661 баскетбол, 800 дан ортиқ волейбол майдони ва 248 мерганлик тирига эга. Ҳали спорт залларининг етишмаслиги сезилмоқда. Жисмоний тарбия бўйича ўқув программалари қониқарсиз бажарилмоқда. Аксарият машғулотлар ҳайбаракаллачилик билан кўпроқ футбол майдонларида ўтказилиб, замон талабига жавоб бермаяпти.

Ўқув йили якунланмоқда. Эндиги вазифа область мактабларида йўл қўйилган жиддий камчиликларни бартараф этиб, ёшларнинг жисмоний тарбия билан мунтазам шуғулланишларига барча шарт-шароитларни яратган ҳолда янги ўқув йилига пухта ҳозирлик кўришдан иборат бўлиши керак.

О. ҲАКИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Совринлар ва ўринлар

● СУВ ТЎПИ. Москвада СССР халқлари ёзги VIII Спартакиадаси программаси бўйича ўтказилган ватерполчилар баҳсига якун ясалди. Республикамиз терма командаси кучли саккиз коллектив сафида мусобақаларни муваффақиятли ўтказди. Вакилларимиз якунловчи учрашувда Молдавия командаси билан куч синашиб (10:8), ғалабага эришдилар. Бронза медалига асосий даъвогарлардан ҳисобланган украиналик ватерполчилар эса сўнгги ўйинда Москва командасига (7:11) ютқазиб, имкониятни бой беришди. Шундай қилиб, республикамиз терма командаси биринчи марта Спартакиаданинг бронза медалини қўлга киритди. Москва ва Қозоғистон командалари муддатидан илгари олтин ва кумуш медалларга эга бўлган эдилар.

● ФУТБОЛ. Биринчи лига коллективлари ўртасида 18-тур ўйинлари ўтказилди. «Даугава» (Рига) — «Звезда» (Жиззах) учрашувида 4:0 ҳисоби қайд этилди. Ҳозир «Қайрат», СКА «Карпат», СКА (Р) коллективлари 24 тадан очко билан олдинда боришмоқда.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Узбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги
ЭПИДЕМИОЛОГИЯ, МИКРОБИОЛОГИЯ ВА ЮҚУМЛИ КАСАЛЛИКЛАР ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
бўлимлар ва лабораториялар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

микробиология мудири (медицина фанлари доктори);
катта илмий ходимлар: болалар ва катталарда ўткир ичак касалликлари эпидемиологияси ва профилактикаси, ичак инфекцияси, вабо диагностикаси методларини такомиллаштириш, санэпид-станциялар ишларини прогнозлаш бўйича;
катта ва кичик илмий ходимлар: сальмонеллезлар диагностикаси ва клиникаси, болалар ва катталарда ўткир ичак касалликлари, зооноз инфекцияси, арбовирус инфекцияси касалликлари диагностикаси ва клиникаси;
кичик илмий ходимлар: ўткир ичак касалликлари этимологияси, ич терлама ва бошқа сальмонеллезлар эпидемиологиясини ўрганиш бўйича, бруцеллез диагностикаси, клиникаси ва уни даволаш, патоморфология, ташкилий метод бўлимининг патент-лицензия группасига (чет тиллар — инглиз, немис тилини биладиган).
КОНКУРС МУДДАТИ — 8 ИЮЛГАЧА.
Конкурслар тўғрисидаги қоидаларга биноан ҳужжатлар ушбу адресга юборилади: 700133, Тошкент шаҳри, Решетов кўчаси, 2-уй. Телефонлар: 42-32-22, 42-32-15.

●

Узбекистон ССР Фанлар академиясининг
ХИМИЯ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

лаборатория катта илмий ходимлари: силикатлар химияси, комплексли ўғитлар;
лаборатория кичик илмий ходимлари: химиявий технология, микроэлементлар, комплектли ўғитлар (2 ўрин).
Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 15 кун.
Мурожаат учун адрес: 700170, Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 77-уй. Телефон 62-75-61.

●

Узбекистон ССР Маданият министрлиги
ҲАМЗА НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МУЗИКА БИЛИМ ЮРТИ
24—25 июнь
соат 15.00 дан 18.00 гача
Билим юртига ўқишга киришни хоҳловчи абитуриентлар учун

АНЪАНАВИЙ «ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ»НИ ЎТКАЗАДИ

ПРОГРАММАДА — билим юрти раҳбарлари, бадиий коллективлар, солистлар билан учрашувлар ўтказилади, ўқув кабинетлари, циклли ва фан комиссиялари раислари, фортепьяно, торли чолғу асбоблари пуфлаб ва уриб чалинадиган чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги, ашула, баян, ўзбек халқ чолғу асбоблари, эстрада оркестри музика назарияси ва чолғу асбоблари ихтисослиги бўйича педагоглар билан учрашилади.
Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Жуковский кўчаси, 35-уй. Телефон: 33-58-57.

СССР Мева-сабзавотчилик хўжалиги министрлиги меҳнатни илмий ташкил этиш ва ишлаб чиқаришни бошқариш марказининг Ўзбекистон филиали коллективи филиал бош бухгалтери Б. Тожиевга отаси

Жалол
ТОЖИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент Политехника институти ректорати, партия комитети ва жамоатчилик ташкилотлари сиртқи умумтехника факультетининг декани, доцент А. И. Иногомовга онаси

Меҳри
ЁҚУБОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ТИЛ, ТАРИХ ВА НОМЛАР...

ХАЛҚ ЗАКОВАТИ МЕВАСИ

Ҳурматли редакция!
Ҳар бир жойнинг ўзига ярашган номи бор. Чиноз, Чимён, Нурота... Бу номлар қандай пайдо бўлган! Шу ҳақда маълумот берсангизлар.

Ҳ. ЖОНИҚУЛОВА,
Чиноз районидаги Бобур номли ўрта мактаб ўқувчиси.

«Кўл қуриса ҳам номи қолади», дейди халқимиз. Тоғ-тош емирилса емирилар, аммо топонимлар деб аталадиган географик номлар, яъни жой номлари минг-минг йилларга бардош беради. Таниқли совет топономисти Э. М. Мурзаевнинг тадқиқотларига кўра, шимолий ярим шарнинг жанубий кенгликларида энг қадимий жой номлари бундан бир неча ўн минг, ҳатто бир неча юз минг йил олдин таркиб топа бошлаган.

Чунончи, Ўрта Осиёдаги Сўғд, Хоразм, Бактрия каби номлар бундан 2500 йилдан ҳам олдинроқ битилган миххатларда тилга олинган. Афсуски ундан олдинги ёзувлар бизга маълум эмас. Бу каби жой номлари хатга тушмасдан олдин қанча вақт халқ оғзида «яшаганини» бир тасаввур қилиб кўринг-а, жойларга берилган номлар дастлаб ана шу номларни қўйган халқ йўқ бўлиб кетгандан кейин ҳам кўпинча бир неча минг йилгача яшайверади.

Ноёб ўсимлик ва ҳайвонлар, ўлмас санъат асарлари, қимматли архитектура ёдгорликлари авайлаб муҳофаза қилинаётгани каби тарих «гувоҳлари» бўлган географик номлар ҳам ўзгартирилавермаслигига ва уларнинг номи ўчиб кетишига йўл қўймаслик лозим.

Топонимлар кўпинча қадимий сўзлар бўлиб, аксари икки ва ундан ортиқ компонентдан, яъни таркибий қисмдан иборат бўлади. Масалан: **Чимён.** Бу топонимн икки қисмдан таркиб топган. **Чим** нима? Бу сўзни «тупроқнинг жун каби патак илдиз отган майда кўкатлар билан қопланган устки қатлами», деб изоҳлашдан осони йўқ. Аслида шундаймикан? Қадимги суғд тилида **чим (чем) — «қалъа, истеҳком, ғов, тўсиқ»,** деган маъноларни англатган.

Номнинг иккинчи қисми — ён қўшимчаси эса, эроний тиллардаги кўплик аффикси бўлиши мумкин.

Жой номларининг муҳим хусусиятларидан бири — уларнинг кўчиб юриши, яъни бошқа ерларда ҳам айнан такрорланиб туришидир. Масалан, АҚШнинг биргина ўзида 8 та **Москва,** бир неча **Одесса** деган шаҳар ва посёлкалар бор. Дунёда 10 дан ортиқ **Самарқанд** маълум, Хўш бундай такрорий номлар қандай пайдо бўлади? Кишилар азалдан тинмаганлар, бир жойдан бошқа бир жойга кўчиб борганларида янги ерга ўзи ўсиб, қулоғига ёшлигидан сингиб қолган жой номини қўйганлар. Сўнгги йилларда биргина Мирзачўл картасида Андижон, Самарқанд, Фарғона каби хўжаликлар, ҳатто аҳоли пунктлари пайдо бўлди. Булар ҳам бизнингча, шундан далолат беради.

Юқорида биз жой номлари кўчиб юради, дедик. Тошкент областидаги Чимён қишлоғи (шундан Чимён тоғлари) номи ҳам Фарғона водийсидан келган эмасмикин?

Ўтган асрда Фарғона водийсидан Тошкент областининг тоғли қисмига, жумладан ҳозирги Бўстонлиқ райони территориясига кишилар келиб ўрнаша бошлаганлар. Нанай, Бурчмулла, Сижжак каби қишлоқлар ана шу йўл билан пайдо бўлган. Бу номлар Фарғона водийсидан «кўчиб келган эди».

Фарғона водийсидаги кон ва посёлка русчада **Чимион** шаклида ёзилиб келинади. Бу эса унинг тожикча оригинали талаффузига яқин. Тошкент областидаги қишлоқ ва тоғ номи эса русча адабиётда **Чимган** тарзида қонунлашиб қолган, эҳтимол, бу жой номи «ўзбеклашган» вариантининг инъикосидир. Ҳар ҳолда, руслар бу топонимларни график жиҳатдан фарқ қиладилар.

Маҳаллий кишилар лафзида баъзан **Чимгон** вариантини эшитиш мумкин. Маҳмуд Қошғарийнинг «Девону луғотит турк» асарида **чимган** сўзи **чим, чимзор** маъносида тилга олинган. Бундан 10 аср олдин битилган луғатдаги сўзнинг мавзу учун асос қилиб олинган жой номига нақадар алоқадор эканини исботлашнинг тақозо этилиши табиийдир...

Тил — халқники. Жой номларини ҳам халқ яратади. Асрлар оша етиб келган топонимларни авайлаб, эъзозлаб, келажак авлодларга етказиб бериш фанимиз олдида турган муҳим вазифадир.

С. ҚОРАЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, филология фанлари кандидати.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

21 ИЮНЬ, СЕШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Концерт. 10.10 — Мультфильмлар. 10.50 — Симфоник манзаралар. 11.30 — Фронтдан салом. Бадиий фильм. 12.50 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Болалар учун фильм. 17.15 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 17.45 — Стадион ҳамма учун. 18.15 — Ёшлар адреслари. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.35 — Фан ва турмуш. 20.05 — Таҳлика. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 23.00 — СССР халқлари Спартакиадаси. 23.30 — Дунё воқеалари. 23.45 — Спорт ҳафталиги.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Менинг ишим. Бадиий фильм. 1 ва 2-серриялар. 11.30 — Будильник. 12.00 — М. В. Ломоносов. 12.55 — Француз тили. 13.25 — Қора денгиз тўлқинлари. Бадиий фильм. 5-серия. 14.40 — Рус тили. 15.10 — Оддий мўъжизалар. 15.40 — Концерт. 16.15— Фан ва турмуш. 16.45 — Кичкинтойлар учун геометрия. 17.15 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 20.00 — СССР халқлари Спартакиадаси. Волейбол. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Оддий жангчи Александр Матросов. Бадиий фильм. 23.25 — Концерт. 24.00 — СССР халқлари Спартакиадаси. Волейбол.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Болалар учун фильм. 12.10 — Иншо қандай ёзилади? 12.40 — Телефильм. 13.10 — Сергей Лазо. Бадиий фильм. 17.35 — Сўз кетидан сўз келар. 17.55 — Тенгдош. 18.25 — РСДРП II съездининг 80 йиллигига. 18.45 — Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Сўнмас у кунлар шуҳрати. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30—Время. 22.05 — Ғўза парваришига аъло сифат. 22.30 — Матонатли кишилар. Бадиий фильм. 1-серия. 23.50 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.15. — Телефильм. 18.45 — Биология. 19.15 — Меҳнат ва спорт эстафетаси. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Москва таътиллари. Телеспектакль. 2-қисм. 21.20 — Телефильм. 21.30 — Москва-II.

22 ИЮНЬ, ЧОРШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Олимпиада чемпиони В. Мисевич билан учрашув. 10.10 — Таҳлика. Бадиий фильм. 11.35 — Саёҳатчилар клуби. 12.35 — Концерт. 13.00 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.20 — Тасвирий санъат. 17.20 — Горчичлар, қаердасиз? 18.05 — Дўстлик хороводи. 18.30 — Партия ҳақида ҳикоялар. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Концерт. 20.30 — Таҳлика. Бадиий фильм. 2-серия. 23.15 — СССР халқлари Спартакиадаси. Енгил атлетика. 23.45 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильмлар. 10.05 — Эстетик тарбия. 10.35 — Концерт. 11.45 — Оддий жангчи Александр Матросов. Бадиий фильм. 13.05 — Ҳужжатли фильм. 13.35 — Испан тили. 14.05 — Қора денгиз тўлқинлари. Бадиий фильм. 6 ва 7-сериялар. 16.25 — Концерт. 17.15 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Театр мемуарлари. 19.30 — Сиз яратган боғ. 20.00 — Тинчликни сақлаш Совет комитетининг раиси Ю. А. Жуков суҳбати 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт. 23.10 — Ҳужжатли фильм.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Фильм-концерт. 12.00 — Ҳужжатли фильм. 13.00 — Матонатли кишилар. Бадиий фильм. 1-серия. 18.05 — Мультфильмлар. 18.30 — Қувноқлар даврасида. 19.00 — Бу заминни сенга қолдирдим. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Турмуш ва маданият. 20.15 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Бугун оламда нима гап? 22.20 — Матонатли кишилар. Бадиий фильм. 2-серия. 23.35 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.15 — Математика. 19.15 — Бизнинг бош мухбиримиздан. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Совет ёшлари кунига. 21.30 — Москва-II

РАДИО

21 ИЮНЬ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.30 — Дўстлик байроғи. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 15.00 — Давр, воқеалар, кишилар. 18.15 — РСДРП II съездининг 80 йиллиги олдидан. 19.25 — Ёшлик. 20.50 — Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари. 21.10 — Концерт. 22.30 — Қўшиқлар.

22 ИЮНЬ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.30 — Совет Ўзбекистони; одамлар, ишлар ва режалар. 11.15 — Иқтисодий билимлар радиоуниверситети. 11.25 — Концерт 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Юность. 20.50 — Тинчлик — бизнинг орзу-умидларимиз. 21.10 — Хайрли тун. 22.30 — Янги музикали ёзувлар. 23.45 — Ўлмас шон-шуҳрат гарнизони.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.